

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 78

(2006–2007)

Om lov om endringer i aksjeloven,
allmennaksjeloven og enkelte andre lover
(fusjon og fisjon over landegrensene)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	11	Regler til vern om de ansattes interesser	28
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6	12	Regler til vern om mindretallsaksjeeiere og kreditorer	29
2.1	Gjeldende rett	6	12.1	Generelt	29
2.2	EUs direktiv 2005/56/EF om fusjoner over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar	6	12.2	Innløsningsrett for mindretallsaksjeeiere	29
2.3	Høringen	7	12.2.1	Generelt	29
3	Generelt om lovforslaget og gjennomføringen av direktivet	9	12.2.2	Forslaget i høringsnotatet	29
3.1	Direktivets virkeområde (artikkel 1 til 4)	9	12.2.3	Høringsinstansenes syn	31
3.1.1	Stedlig virkeområde	9	12.2.4	Departementets vurdering	33
3.1.2	Fusjonsbegrepet	9	13	Ugyldighet (artikkel 17)	34
3.1.3	Hvilke selskaper er omfattet av direktivet?	10	14	Fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap (artikkel 15)	36
3.1.4	Fisjon over landegrensene	13	15	Forholdet til enkelte andre rettsområder	37
3.2	Lovtekniske spørsmål	15	15.1	Generelt	37
3.2.1	Reguleringen i allmennaksjeloven	15	15.2	Arbeidstvistloven	38
3.2.2	Reguleringen i aksjeloven	15	15.3	Regnskapsregler	38
3.2.3	Reguleringen av særlovsselskaper	16	16	Økonomiske og administrative konsekvenser	40
3.2.4	Reguleringen av fisjon	17	17	Merknader til de enkelte bestemmelsene	41
3.2.5	Forholdet til nasjonale regler om fusjon	17	17.1	Merknader til endringene i allmennaksjeloven	41
4	Utarbeidelse av fusjonsplan (artikkel 5)	18	17.2	Merknader til endringene i aksjeloven	46
5	Kunngjøring (artikkel 6)	20	17.3	Merknader til endringene i andre lover	46
6	Styrets rapport om fusjonen (artikkel 7)	21	Forslag til lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene)	48	
7	Sakkyndig redegjørelse for fusjonen (artikkel 8)	22			
8	Godkjenning av fusjonsplanen (artikkel 9)	24			
9	Kontroll med lovligheten av fusjonen (artikkel 10 og 11)	25			
10	Registrering og rettsvirkninger av fusjonen (artikkel 12 til 14)	27			

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 78

(2006–2007)

Om lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene)

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 21. september 2007,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Proposisjonen inneholder forslag om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven), lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) og enkelte andre lover.

Lovforslaget gjennomfører Europaparlaments- og Rådsdirektiv 2005/56/EF av 26. oktober 2005 om fusjoner over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar. Direktivet faller inn under EØS-avtalen artikkel 77, jf. vedlegg XXII, om selskapsrett. Direktivet ble bindende for Norge ved EØS-

komiteens beslutning 22. september 2006 (beslutning nr. 127/2006) om å innlemme direktivet i EØS-avtalen, jf. vedlegg XXII punkt 10e, jf. Stortingets vedtak 20. mars 2007, St.prp. nr. 34 (2006–2007) Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 127/2006 av 22. september 2006 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2005/56/EF om grensekryssende fusjoner av selskaper med begrenset ansvar og Innst. S. nr. 139 (2006–2007).

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Gjeldende rett

En sammenslåing av et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap med et utenlandsk selskap kan skje ved at selskap B kjøper virksomheten i selskap A, eller ved at virksomheten i selskap A skytes inn som et tingsinnskudd i selskap B. Disse fremgangsmåtene innebærer imidlertid at selskap A består etter at disposisjonen har funnet sted, og en må derfor gå veien om oppløsning og avvikling av selskap A etter reglene i allmennaksjeloven kapittel 16/aksjeloven kapittel 16 for å få slettet selskapet fra Foretaksregisteret.

Ved en fusjon overføres alle eiendeler, rettigheter og forpliktelser i det overdragende selskapet som helhet til det overtakende selskapet, og det overdragende selskapet oppløses uten at det må gjennomføres noen avviklingsprosedyre. I motsetning til ved sammenslåinger som skissert i avsnittet over, vil overføringen av formuesmassen fra selskap A til selskap B ved en fusjon kunne foretas med formuerettslig kontinuitet.

Fusjon mellom aksjeselskaper eller allmennaksjeselskaper og mellom aksjeselskap og allmennaksjeselskap er regulert i aksjeloven kapittel 13 og allmennaksjeloven kapittel 13. Som følge av at både det overdragende og det overtakende selskapet må være «aksjeselskap» eller «allmennaksjeselskap», er det bare norske selskaper som kan fusjonere etter disse reglene.

Etter lov 1. april 2005 nr. 14 om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven) § 5 kan et europeisk selskap stiftes ved fusjon av aksjeselskaper som er hjemmehørende i minst to ulike medlemsstater, jf. forordningen artikkel 2 nr. 1. Tilsvarende gjelder stiftelse av et europeisk samvirkeforetak ved fusjon av samvirkeforetak som er hjemmehørende i ulike medlemsstater, jf. lov 30. juni 2006 nr. 50 om europeiske samvirkeforetak ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10c (rådsforordning (EF) nr. 1435/2003) (SCE-loven) § 5, jf. forordningen artikkel 2 nr. 1. Med unntak av disse særreglene for europeiske selskap og europeiske samvirkeforetak kan det ikke etter gjeldende rett gjennomføres en

fusjon, i ordets rettslige forstand, mellom et norsk og et utenlandsk selskap.

2.2 EUs direktiv 2005/56/EF om fusjoner over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar

I høringsnotat 14. desember 2006 (som er omtalt nærmere i punkt 2.3) punkt 2 ble det gitt følgende oversikt over direktivet:

«EU-kommisjonen fremsatte allerede i 1985 et utkast til direktiv om fusjoner over landegrensene. Som følge av manglende avklaring av spørsmål knyttet til arbeidstakernes medbestemmelse i det overtakende selskapet, ble forslaget trukket tilbake. Da de tilsvarende spørsmålene om ansattes medbestemmelsesrett fant sin løsning i rådsforordning 2157/2001/EF om vedtektene for det europeiske selskap («SE-forordningen»), jf. direktiv 2001/86/EF, var det grunnlag for å ta opp igjen arbeidet med direktivet om fusjoner over landegrensene, og i 2003 ble det fremsatt et nytt direktivforslag. EUs tiende selskapsdirektiv, direktiv 2005/56/EF, ble vedtatt 26. oktober 2005 med frist for gjennomføring i nasjonal lovgivning til 15. desember 2007.

Formålet med direktivet er å tilrettelegge for samarbeid og konsolidering av selskaper med begrenset ansvar i ulike EØS-stater. Ved å fjerne rettslige og administrative begrensninger i adgangen til å fusjonere på tvers av landegrensene, vil direktivet kunne bidra til integrasjon av de europeiske markeder og gjøre det europeiske næringslivet mer fleksibelt og konkurransedyktig. Direktivet inngår som en del av EUs generelle selskapsrettslige prosjekt i oppfølgingen av Kommisjonens «Action Plan on company law and corporate governance in the European Union».

Direktivet omfatter fusjon av selskaper med begrenset ansvar når minst to av de fusjonerende selskapene er regulert av lovgivningen i ulike EØS-stater, jf. artikkel 1.

Et av grunnprinsippene i direktivet er at de deltakende selskapene skal oppfylle vilkårene som gjelder i sine respektive hjemland for nasjonale fusjoner, jf. artikkel 4 nr. 1 bokstav b,

med mindre noe annet følger av direktivet ut fra hensynet til fusjonens grenseoverskridende art. Direktivet gir videre anvisning på en bestemt prosedyre for fusjoner over landegrensene som kommer i tillegg til de nasjonale regler.

I henhold til artikkel 5 skal ledelsen i de deltakingene selskapene utarbeide en felles plan for fusjonen. Fusjonsplanen skal sammen med enkelte nærmere angitte opplysninger offentliggjøres senest en måned før det skal treffes beslutning om fusjon, jf. artikkel 6.

Artikkel 7 pålegger ledelsen i hvert av selskapene å utarbeide en rapport som redegjør for de juridiske og økonomiske konsekvensene av fusjonen samt hvilke følger fusjonen kan få for selskapsdeltakerne, kreditorene og de ansatte. Rapporten skal gjøres tilgjengelig for selskapets aksjeeiere og ansatterepresentanter senest en måned før det skal tas stilling til fusjonen. Etter artikkel 8 skal selskapene også som hovedregel innhente en rapport fra en eller flere uavhengige sakkyndige som skal inneholde opplysninger blant annet om bytteforholdet mellom aksjene. Rapporten skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest en måned før fusjonsplanen skal behandles av kompetent selskapsorgan.

Beslutningen om fusjon skal som hovedregel treffes av generalforsamlingen i hvert av de fusjonerende selskapene, jf. artikkel 9. Det stilles likevel ikke ubetinget krav om at fusjonen skal godkjennes av generalforsamlingen i det overtakende selskapet.

I artikkel 10 og 11 er det gitt regler om lovlighetskontroll av fusjonen. Det skal utpekes en kompetent myndighet i hver av EØS-statene som skal prøve om selskapene oppfyller vilkårene etter nasjonale regler for å fusjonere. Dersom denne myndigheten finner at alle formaliteter som skal oppfylles forut for fusjonen er gjennomført, skal den utstede en fusjonsattest som bekrefter dette. Fusjonsattestene for hvert av selskapene skal sendes til den kompetente myndighet i den EØS-stat hvor det overtakende selskapet er hjemmehørende. Denne myndigheten skal, blant annet på grunnlag av fusjonsattestene fra de øvrige berørte myndighetene, prøve fusjonsvilkårene for så vidt gjelder gjennomføringen av fusjonen.

Artikkel 12 har bestemmelser om fusjonens ikrafttredelse. Utgangspunktet er at ikrafttredelsestidspunktet bestemmes etter lovgivningen i det land der det overtakende selskapet skal ha sitt hjemsted. Dersom fusjonen har trådt i kraft i samsvar med artikkel 12, kan den ikke senere erklæres ugyldig, jf. artikkel 17.

I artikkel 13 er det gitt nærmere bestemmelser om registrering av fusjonen, mens retts-

virkningene av fusjonen er regulert i artikkel 14. Som utgangspunkt er rettsvirkningene av en fusjon over landegrensene de samme som ved en nasjonal fusjon etter norsk rett.

For fusjoner mellom et morselskap og et heleid datterselskap er det i artikkel 15 foreskrevet en noe forenklet fusjonsprosedyre.

Spørsmål knyttet til arbeidstakernes innflytelse i det fusjonerte selskapet er behandlet i artikkel 16. Etter artikkel 16 nr. 1 skal det fusjonerte selskapet i utgangspunktet være underlagt registreringslandets bestemmelser om ansattes rett til representasjon i selskapets styrende organer. Fra dette utgangspunktet gjøres det imidlertid unntak dersom minst ett av de fusjonerende selskapene de siste seks månedene før offentliggjøringen av fusjonsplanen hadde mer enn 500 ansatte og selskapet er omfattet av de representasjonsordninger som er nevnt i direktiv 2001/86/EF artikkel 2 bokstav k. Videre gjelder utgangspunktet etter artikkel 16 nr. 1 ikke dersom de nasjonale reglene som finner anvendelse for det fusjonerte selskapet, ikke gir de ansatte minst like gode representasjonsrettigheter som de allerede hadde i selskapene som fusjonerer. I disse tilfellene skal det etableres et særlig forhandlingsutvalg som skal forhandle med styrene i de fusjonerende selskapene om en avtale vedrørende de ansattes medbestemmelse. Dersom slik avtale ikke nås innen seks måneder, eller tolv måneder dersom partene blir enige om å forlenge fristen, får standardbestemmelser om ansatterepresentasjon fastsatt i nasjonal lovgivning i medhold av direktiv 2001/86/EF anvendelse.»

2.3 Høringen

Ved brev 14. desember 2006 sendte Justisdepartementet på høring forslag til lov om endringer i allmennaksjeloven og enkelte andre lover til gjennomføring av rådsdirektiv 2005/56/EF om fusjon over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar i norsk rett. Notatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Alle departementene
Banklovkommisjonen
Brønnøysundregistrene
Folketrygdfondet
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Konkurransetilsynet
Kredittilsynet
Norges Bank
Regjeringsadvokaten
Riksadvokaten

Riksrevisjonen
 Statistisk sentralbyrå
 Stortingets ombudsmann for forvaltningen
 Verdipapirsentralen
 ØKOKRIM
 Akademikerne
 AksjeNorge
 Aksjonærforeningen
 Den Norske Advokatforening
 Den norske Revisorforening
 Det norske Veritas
 Eiendomsmeglerforetakenes Forening
 Finansforbundet
 Finansieringsselskapenes forening
 Finansnæringens Hovedorganisasjon
 Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon
 Handelshøyskolen BI
 Kommunenes Sentralforbund
 Landsorganisasjonen i Norge
 Norges Autoriserte Regnskapsføreres forening
 Norges Fondsmeglerforbund
 Norges Handelshøyskole
 Norges Juristforbund
 Norges Kreditorforbund
 Norges Rederiforbund
 Norsk Investorforum
 Norsk senter for menneskerettigheter
 Norske Finansanalytikeres Forening
 Norske Forsikringsmegleres Forening
 Norske Inkassobyråers Forening
 NTL-Skatt
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Oslo Børs
 Siviløkonomene
 Sparebankforeningen i Norge
 Tekna-Teknisk naturvitenskapelig forening
 Universitetet i Bergen, Det juridiske fakultet
 Universitetet i Oslo, Det juridiske fakultet
 Universitetet i Tromsø, Det juridiske fakultet

Verdipapirfondenes Forening
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Høringsfristen ble satt til 15. mars 2007. I alt 29 instanser har uttalt seg. Følgende instanser har kommet med realitetsmerknader: *Finansnæringens Hovedorganisasjon, Forbrukerrådet, Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon, Kredittilsynet, Landsorganisasjonen i Norge, Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening, Den Norske Advokatforening, Den norske Revisorforening, Næringslivets Hovedorganisasjon* og Statistisk sentralbyrå.

Følgende instanser uttalte at de ikke hadde merknader, eller at de ikke ville avgi uttalelse om saken: *Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Brønnøysundregistrene, Eiendomsmeglerforetakenes Forening, Finansdepartementet, Finansforbundet, Fiskeri- og kystdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet, Norges Bank, Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Regjeringsadvokaten, Riksadvokaten og Utenriksdepartementet.*

Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening gir i sin høringsuttalelse støtte til endringene som er foreslått.

Forbrukerrådet er inne på at reglene om fusjoner over landegrensene kan ha positive konsentrasjonshindrende effekter til glede for forbrukerne i den grad reglene fører til at norske selskaper fusjonerer på tvers av landegrensene i stedet for å gjennomføre horisontale fusjoner eller erverv i norske markeder. Forbrukerrådet antar imidlertid at de foreslåtte endringene vil ha begrensede virkning for forbrukerne.

Høringsinstansenes syn vil for øvrig bli belyst i forbindelse med de enkelte spørsmål som drøftes.

3 Generelt om lovforslaget og gjennomføringen av direktivet

3.1 Direktivets virkeområde (artikkel 1 til 4)

3.1.1 Stedlig virkeområde

Direktivet gjelder i henhold til artikkel 1 for fusjoner av selskaper med begrenset ansvar som er stiftet i samsvar med lovgivningen i en medlemsstat, og som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedforetak innenfor Fellesskapet, forutsatt at minst to av de deltakende selskapene er regulert av lovgivningen i ulike medlemsstater.

Geografisk er således direktivet begrenset til fusjoner mellom selskaper som er stiftet og har sitt forretningssted innenfor EU. Ved innlemmelsen i EØS-avtalen utvides direktivets virkeområde til EØS-området. Direktivet er ikke til hinder for at en i nasjonal lovgivning kan gi regler om fusjon med selskaper også utenfor direktivets virkeområde. I praksis vil imidlertid gjennomføringen av en slik fusjon kunne by på vanskeligheter, med mindre den utenlandske lovgivningen som blir berørt av fusjonen, inneholder bestemmelser som tilsvarer direktivets regler om fusjonsprosedyre. Dette kan ikke forutsettes å være tilfellet i stater utenfor EØS. Departementet foreslo derfor i *høringsnotatet* (punkt 4.1.1 s. 6) at de norske reglene om fusjoner over landegrensene begrenses til fusjoner mellom selskaper som er underlagt lovgivningen i en EØS-stat.

Ingen av *høringsinstansene* har hatt merknader til forslaget, og departementet går inn for å følge opp forslaget i høringsnotatet, jf. forslaget til ny § 13–25 første ledd i allmennaksjeloven.

3.1.2 Fusjonsbegrepet

3.1.2.1 Generelt

Direktivet omfatter etter artikkel 2 nr. 2 fusjon ved overtakelse, fusjon ved stiftelse av nytt selskap og fusjon ved overtakelse av datterselskap (mor-datterfusjon). I definisjonen av fusjon i artikkel 2 nr. 2 er det brukt en tilnærmet identisk ordlyd som i rådsdirektiv 78/855/EØF (EUs tredje selskapsdirektiv, det såkalte «fusjonsdirektivet») artikkel 3, 4 og 24, og bestemmelsen må antas å skulle forstås på samme måte. I norsk rett anvendes et tilsva-

rende fusjonsbegrep i aksjeloven § 13–2 første ledd og allmennaksjeloven § 13–2 første ledd.

Fusjonsbegrepet i artikkel 2 nr. 2 forutsetter at et eventuelt kontantvederlag som ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet, ikke overstiger 10 % av vederlaget som ytes i aksjer. Direktivets virkeområde utvides imidlertid av artikkel 3 nr. 1, hvor det heter at direktivet også gjelder for:

«fusjoner over landegrensene når lovgivningen i minst en av de berørte medlemsstatene tillater at den kontante utbetalingen nevnt i artikkel 2 nr. 2 bokstav a) og b) overstiger 10 % av den nominelle verdien...».

I norsk rett gjelder etter aksjeloven § 13–2 første ledd nr. 2 og allmennaksjeloven § 13–2 første ledd nr. 2 en begrensning av kontantvederlaget til 20 %. Artikkel 3 nr. 1 innebærer imidlertid at Norge må tillate fusjoner over landegrensene der kontantvederlaget overstiger 20 %, så lenge dette er forenlig med lovgivningen i en av de andre berørte EØS-statene. Departementet foreslo derfor i *høringsnotatet* å gi § 13–2 første ledd tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene, men likevel slik at det presiseres at begrensningen i § 13–2 første ledd nr. 2 ikke gjelder dersom det etter lovgivningen som et av de deltakende selskapene er underlagt, er adgang til å gjennomføre fusjon med et høyere kontantvederlag enn 20 % av det samlede vederlaget.

Ingen av *høringsinstansene* har hatt merknader til forslaget, og departementets forslag til allmennaksjeloven § 13–25 annet ledd nr. 1 viderefører forslaget i høringsnotatet. For de regnskapsrettslige spørsmål dette reiser, vises det til punkt 15.3.

3.1.2.2 Trekantfusjoner

Etter allmennaksjeloven § 13–2 annet ledd og aksjeloven § 13–2 annet ledd kan en fusjon på nærmere vilkår gjennomføres ved at vederlagsaksjene utstedes av morselskapet til det overtakende selskapet (eller av et annet selskap hvor morselskapet alene eller gjennom datterselskaper har mer enn 90 % av aksjene og stemmene på generalforsamlingen). Slike fusjoner betegnes gjerne som «trekantfusjoner».

Definisjonen av fusjon i direktivet omfatter ikke trekantfusjoner. I *høringsnotatet* foreslo departementet derfor ikke regler om trekantfusjoner over landegrensene. Om bakgrunnen for dette het det i *høringsnotatet* (punkt 4.1.1 s. 5):

«Trekantfusjoner synes å være et særnorsk fenomen. Det kan derfor stilles spørsmål om det er noe behov for å tillate slike fusjoner mellom norske og utenlandske selskaper. Dertil kommer at trekantfusjoner involverer flere parter og reiser andre problemstillinger, blant annet knyttet til kontroll av fusjonens lovlighet og gjennomføring av kapitalforhøyelse i det utstedende selskapet.»

Den Norske Advokatforening er enig i forslaget om å ikke åpne for grenseoverskridende trekantfusjoner:

«Formålet med tilpasningen til direktivet er å skape et enhetlig rettslig grunnlag for å fusjonere selskaper i ulike EØS-land. Når direktivet ikke omfatter trekantfusjoner og ordningen heller ikke synes kjent i andre land, kan det komplisere heller enn lette fusjonsmulighetene om de norske reglene om fusjon over landegrensene skulle omfatte andre ordninger.»

Finansnæringsens Hovedorganisasjon og Næringslivets Hovedorganisasjon mener derimot det bør gis regler om trekantfusjoner. *Finansnæringsens Hovedorganisasjon* skriver:

«Vel er dette [trekantfusjoner] et særnorsk fenomen, men ettersom norske skatteregler begunstiger holdingstrukturen, er holdingmodellen utbredt blant norske selskaper. En stor andel av selskapene som er registrert på Oslo Børs er holdingselskaper, og for disse vil det være av meget stor betydning at det åpnes opp også for grenseoverskridende «trekantfusjoner». Dersom dette ikke gjøres, vil grenseoverskridende fusjoner som involverer norske holdingselskaper bli unødvendig tungvinte og svært kostnadskrevenne.

Når det gjelder de utfordringer som kan reise seg når det gjelder kontroll av fusjonens lovlighet og gjennomføring av kapitalforhøyelser i det utstedende selskapet, så bør disse – etter vår oppfatning – være helt overkommelig å håndtere.»

Næringslivets Hovedorganisasjon gir uttrykk for tilsvarende synspunkter.

Departementet foreslår ikke at det gis regler om grenseoverskridende trekantfusjoner. Ettersom trekantfusjoner er et særnorsk fenomen, er det kun i de tilfellene der det overtakende selskapet er norsk og inngår i et norsk konsern at det

kunne være aktuelt å vurdere å innføre regler om trekantfusjoner over landegrensene.

Departementet vil bemerke at for at det skal være mulig å gjennomføre en grenseoverskridende fusjon, må fusjonen være tillatt etter lovgivningen i alle de stater der selskapene som deltar i fusjonen er hjemmehørende. Videre må vedkommende staters regler om grenseoverskridende fusjoner være tilpasset hverandre. Fremgangsmåten må også være tillatt etter det utenlandske selskapets lovgivning. Adgangen til å gjennomføre en grenseoverskridende trekantfusjon avhenger etter dette ikke bare av norsk rett. Siden direktivets regler ikke omfatter trekantfusjon og slike fusjoner er et særnorsk fenomen, vil man neppe finne regler i andre EØS-staters lovgivning som er tilpasset de norske reglene om trekantfusjon. I andre EØS-stater vil med andre ord virkeområdet for vedkommende lands regler om grenseoverskridende fusjoner neppe omfatte fusjoner der vederlagsaksjene utstedes av et annet selskap enn det overtakende selskapet.

Departementet er etter dette blitt stående ved å følge opp forslaget i *høringsnotatet*, jf. lovforslaget § 13–25 annet ledd nr. 1.

3.1.3 Hvilke selskaper er omfattet av direktivet?

3.1.3.1 Generelt

Direktivet gjelder i henhold til artikkel 1 for selskaper med begrenset ansvar («limited liability companies»). Begrepet «selskap med begrenset ansvar» er definert i artikkel 2 nr. 1. Etter bokstav a omfatter dette selskap som det er referert til i rådsdirektiv 68/151/EØF (EUs første selskapsdirektiv, også benevnt «publisitetsdirektivet») artikkel 1. For norsk retts vedkommende er dette aksjeselskap og allmennaksjeselskap, jf. vedlegg XXII til EØS-avtalen. Direktivet om fusjoner over landegrensene gjelder derfor for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, herunder forretningsbanker, forsikringsaksjeselskap, forsikringsallmennaksjeselskap og verdipapirforetak som er organisert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Bokstav b gjør direktivet anvendelig også for

«et selskap som har kapital og er et rettssubjekt, som har separate eiendeler som alene hefter for selskapets forpliktelser og som i henhold til sin nasjonale lovgivning er underlagt vilkårene om garantier som fastsatt i direktiv 68/151/EØF for å verne selskapsdeltakeres og andres interesser».

Definisjonen i bokstav b blir drøftet nærmere i punkt 3.1.3.2 til 3.1.3.5.

3.1.3.2 Begrensningen til selskaper

Artikkel 2 nr. 1 bokstav b innebærer at juridiske personer som ikke er å anses som selskaper, for eksempel stiftelser, vil falle utenfor direktivets virkeområde. Formuleringen i den engelske versjonen av direktivet, «a company with share capital», kunne tilsi at direktivet var begrenset til selskap med aksjekapital. En slik forståelse ville imidlertid gi bokstav b liten selvstendig betydning ved siden av bokstav a. Det ville dessuten være vanskelig å forene en slik forståelse med artikkel 3 nr. 2 som åpner for at EØS-statene kan unnta «samvirke» («cooperative society»), det vil si kooperative foretak som ikke har aksjekapital. Ut fra direktivets tilblivelseshistorie og andre språkversjoner av direktivet synes det klart at det ikke kan begrenses til selskap som har aksjekapital. I den forbindelse vises blant annet til den tyske versjonen av direktivet artikkel 2 nr. 1 bokstav b, som lyder:

«eine Gesellschaft, die Rechtspersönlichkeit besitzt und über gesondertes Gesellschaftskapital verfügt...».

Det fremgår forutsetningsvis av definisjonen i artikkel 1 bokstav b, jf. artikkel 4, 7, 8 og 14, at selskapet også må ha selskapsdeltakere.

Sparebanker etter lov 24. mai 1961 nr. 1 er selveiende institusjoner uten eiere eller selskapsdeltakere. Sparebanker kjennetegnes videre av at de tar imot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere. Slikt innskudd representerer forpliktelser for sparebanken, og er ikke å anse som selskapskapital. Kapitalen i sparebanker består for det første av grunnfondet (den selveiende eller eierløse kapitalen) som stifterne skyter inn. Grunnfondet eies av sparebanken selv. Fondet er ment å dekke utgiftene ved opprettelsen av banken og driften den første tiden og ellers være en sikkerhetsreserve for innskyterne. For det andre består kapitalen i sparebanker av grunnfondsbeviskapitalen (eierkapitalen) som innhentes ved utstedelse av grunnfondsbevis. Innehavere av grunnfondsbevis får imidlertid ikke eiendomsrett til hele kapitalen i banken (kun til grunnfondsbeviskapitalen) og kan blant annet av den grunn ikke anses som deltakere. Sparebanker må etter dette anses å falle utenfor virkeområdet for direktivet.

3.1.3.3 Ansvarsform

Direktivet gjelder bare for selskaper med begrenset ansvar, jf. formuleringen «som har separate eiendeler som alene hefter for selskapets forpliktelser». Dette medfører at *ansvarlige selskap (ANS)*, *selskaper med delt ansvar (DA)* og *kommandittselskaper (KS)* faller utenfor direktivet ettersom (i hvert fall enkelte av) deltakerne i disse selskapene er personlig ansvarlig med hele sin formue for selskapets forpliktelser.

Gjensidige forsikringsselskaper er selskaper med deltakere i form av medlemmer. Karakteristisk for de gjensidige selskapene er imidlertid at medlemmene hefter for selskapets forpliktelser ut over selskapsinnskuddet. Etter lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) § 4–8 skal underskudd i et gjensidig forsikringsselskap utlignes på medlemmene i forhold til forskuddspremien. En kreditor kan riktignok ikke gå direkte på et medlem, jf. forsikringsloven § 4–9, men dersom selskapet må betale kreditor, kan selskapet kreve innbetalinger ut over den innkrevde premien, såkalt etterutlikning. Det foreligger derfor ikke en selskapskapital som «alene hefter for selskapets forpliktelser». Et gjensidig forsikringsselskap kan av den grunn ikke anses for å være et selskap med begrenset ansvar og vil følgelig ikke være omfattet av direktivet.

3.1.3.4 Kravet om at selskapet skal være underlagt garantiene i publisitetsdirektivet

Vilkåret i artikkel 2 nr. 1 bokstav b om at selskapet skal være underlagt slike garantier som følger av direktiv 68/151/EØF, sikter formodentlig til bestemmelsene i publisitetsdirektivet avsnitt I om offentliggjøring av enkelte selskapsopplysninger og –dokumenter. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak §§ 3–1, 3–1a, 3–1b, 3–1c og 3–2 er det gitt bestemmelser om registrering av de opplysningene som publisitetsdirektivet krever for aksjeselskap, allmennaksjeselskap, europeiske selskap, europeiske samvirkeforetak og andre selskaper med begrenset ansvar. Det antas derfor at vilkåret om at selskapet skal være underlagt garantiene i publisitetsdirektivet er oppfylt for alle selskaper med begrenset ansvar i norsk rett.

3.1.3.5 Om europeiske selskap, samvirkeforetak og europeiske samvirkeforetak

Formuleringen i artikkel 2 nr. 1 bokstav b omfatter etter dette *europeiske selskap*, europeiske samvir-

keforetak og (nasjonale) samvirkeforetak, herunder boligbyggelag og borettslag.

Når det gjelder *samvirkeforetak*, følger det av artikkel 3 nr. 2 at EØS-statene står fritt i spørsmålet om å gi direktivet anvendelse. Justisdepartementet vil ikke utelukke at et norsk samvirkeforetak kan ønske å fusjonere med samvirkeforetak i andre EØS-stater. Det vil imidlertid kunne være store ulikheter mellom EØS-statene for så vidt gjelder samvirkeforetakenes struktur og juridiske form, herunder ulikheter med hensyn til krav om innskudd i foretaket. Videre må det antas at flere EØS-stater vil gjøre bruk av adgangen til å unnta samvirkeforetakene fra de nasjonale reglene om fusjon på tvers av landegrensene. Dette vil kunne skape rettslige og praktiske problemer ved sammenslåing av foretakene. Det må dessuten ses hen til at samvirkeforetakene etter 30. juni 2006 nr. 50 om europeiske samvirkeforetak ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10c (rådsforordning (EF) nr. 1435/2003) (SCE-loven) vil kunne stifte et europeisk samvirkeforetak ved fusjon mellom et norsk og et utenlandsk samvirkeforetak. Behovet for ytterligere regler om grenseoverskridende fusjoner antas å være relativt begrenset. Til dette kommer at det er først ved ikrafttreddelsen av lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak (samvirke-*lova*) at det blir mulig for de fleste typer av samvirkeforetak å fusjonere i ordets rettslige forstand. I *høringsnotatet* (punkt 4.1.2 s. 8) ga departementet derfor uttrykk for at det vil være hensiktsmessig å se an behovet for å gjennomføre fusjon på tvers av landegrensene for samvirkeforetak. På denne bakgrunn ble det ikke foreslått regler om fusjoner over landegrensene for samvirkeforetak (herunder boligbyggelag og borettslag) i *høringsnotatet*.

De *europeiske samvirkeforetakene* skal etter SCE-forordningen artikkel 9 behandles som et samvirke stiftet i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der det har sitt forretningskontor. I *høringsnotatet* foreslo departementet derfor heller ikke regler om fusjoner over landegrensene for de europeiske samvirkeforetakene.

Den Norske Advokatforening er enig i at det ikke er formålstjenlig å innføre regler om grenseoverskridende fusjoner for samvirkeforetakene nå. Advokatforeningen understreker imidlertid at behovet for slike regler bør vurderes på nytt på et senere tidspunkt.

Departementet foreslår på denne bakgrunn ikke regler om fusjoner over landegrensene for samvirkeforetak og europeiske samvirkeforetak i denne omgang.

3.1.3.6 Unntaket for verdipapirfond og lignende

Det fremgår av artikkel 3 nr. 3 at direktivet ikke skal anvendes på fusjoner over landegrensene

«som omfatter et selskap hvis formål er kollektiv investering av kapital skaffet til veie ved henvendelse til allmennheten, og hvis virksomhet bygger på prinsippet om risikospredning, der andelene på innehaverens anmodning gjenkjøpes eller innløses direkte eller indirekte med midler fra dette selskapets eiendeler. Tiltak et slikt selskap treffer for å sikre at børsverdien av deres andeler ikke avviker merkbart fra nettoverdien, skal stilles likt med slike gjenkjøp eller innløsninger».

Et verdipapirfond etter lov 12. juni 1981 nr. 52 antas å falle utenfor direktivets virkeområde allerede fordi det ikke er et selskap, men en selvstendig formuesmasse, jf. loven § 1–2 første ledd nr. 1. Unntaket i artikkel 3 nr. 3 vil lede til samme resultat.

3.1.3.7 Kravet om at selskapene kan fusjonere i henhold til nasjonal rett

Etter direktivet artikkel 4 nr. 1 bokstav a kan en fusjon over landegrensene bare gjennomføres mellom «selskapsformer som kan fusjonere i henhold til de berørte medlemsstatenes nasjonale lovgivning».

Kravet om at selskapene skal kunne fusjonere etter nasjonal rett, vil ikke innebære noen ytterligere begrensning i hvilke former for selskaper direktivet er anvendelig for i Norge, ettersom alle de selskapsformene som er omtalt i punkt 3.1.3.1 til 3.1.3.5, kan fusjonere etter norsk rett.

Artikkel 4 nr. 1 bokstav a har imidlertid også en annen betydning; et norsk selskap med begrenset ansvar kan bare fusjonere med en utenlandsk selskapsform som selskapet etter norske regler kunne ha fusjonert med. Etter norsk rett kan, med et par unntak som ikke er relevante i forhold til direktivets virkeområde, bare foretak med samme selskapsform fusjonere. Tilsvarende vil etter artikkel 4 nr. 1 bokstav a gjelde for fusjoner over landegrensene. I praksis vil det kunne by på utfordringer å avgjøre hva som i en annen EØS-stat tilsvarer den norske selskapsformen. De selskapene som det er referert til i publisitetsdirektivet, må antas å svare til norske aksjeselskap og allmennaksjeselskap. Ettersom et aksjeselskap og et allmennaksjeselskap etter norsk rett vil kunne fusjonere, jf. allmennaksjeloven § 13–1 annet punktum, vil det ikke være nødvendig å ta stilling til om det uten-

landske selskapet er å likestille med et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap, så lenge det er omfattet av publisitetsdirektivet artikkel 1. Større usikkerhet vil det kunne knytte seg til selskaper som faller inn under definisjonen i direktivet om fusjoner over landegrensene artikkel 2 nr. 1 bokstav b. I disse tilfellene må det foretas en konkret vurdering av om det utenlandske selskapet i struktur og juridisk form er sammenlignbart med det norske selskapet som inngår i fusjonen.

3.1.4 Fisjon over landegrensene

3.1.4.1 Gjeldende rett

De norske reglene om fisjon i aksjeloven kapittel 14 og allmennaksjeloven kapittel 14 gjelder, i likhet med de norske fusjonsreglene, bare fisjon av norske selskaper. Etter gjeldende rett er det derfor ikke adgang til å gjennomføre en fisjon, i ordets rettslige forstand, på tvers av landegrensene.

3.1.4.2 Forslaget i høringsnotatet

Fisjon har mange likhetstrekk med fusjon. I høringsnotatet (punkt 4.1.2 [feilskrift for 4.1.3] s. 9–11) ble det derfor stilt spørsmål om regler om fusjoner over landegrensene bør gis tilsvarende anvendelse for fisjoner der det eller de overtakende selskapene hører eller skal høre under lovgivningen i en annen EØS-stat enn det overdragende selskapet.

Departementet viste innledningsvis i høringsnotatet til at direktiv 2005/56/EF ikke regulerer fisjon. Norge har derfor ikke noen forpliktelse etter direktivet til å innføre regler om fisjoner over landegrensene.

Derimot viste departementet til at EF-domstolens avgjørelse 13. desember 2005 i sak C-411/03 («SEVIC-dommen») kunne tilsi at det bør gis regler om grenseoverskridende fisjon i norsk rett. Saksforholdet i dommen var at SEVIC Systems AG, registrert i Tyskland, og Security Vision Concept SA, registrert i Luxembourg, hadde besluttet å fusjonere med SEVIC Systems AG som overtakende selskap. Amtsgericht Neuwied nektet å registrere fusjonen og begrunnet dette med at de tyske reglene om fusjon (Umwandlungsgesetz) utelukkende gjelder fusjon mellom rettssubjekter med hjemsted i Tyskland.

EF-domstolen drøftet først rekkevidden av etableringsretten som er nedfelt i EF-traktatens artikkel 43, jf. artikkel 48. I den forbindelse uttalte domstolen (den danskspråklige versjonen av dommen, premiss 18):

«Som generaladvokaten har anført i punkt 30 i forslaget til afgørelse, omfatter anvendelsesområdet for etableringsfriheten enhver foranstaltning, som muliggjør, eller blot letter, adgangen til en anden medlemsstat end etableringsmedlemsstaten og udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed i denne stat, hvorved de berørte erhvervsdrivende får mulighed for reelt at deltage i denne medlemsstats erhvervsliv på samme betingelser som dem, der gælder for indenlandske erhvervsdrivende.»

I lys av denne tolkningen av etableringsretten var det klart for domstolen at EF-traktatens artikkel 43, jf. artikkel 48, fant anvendelse på grenseoverskridende fusjoner.

EF-domstolen konstaterte deretter at det i tysk rett, i motsetning til det som var tilfelle for nasjonale fusjoner, ikke fantes regler for registrering av grenseoverskridende fusjoner. Dette utgjorde en forskjellsbehandling og en restriksjon for etableringsfriheten. Medlemsstatene kan imidlertid under visse omstendigheter og på visse betingelser innføre restriksjoner i etableringsfriheten (premiss 28):

«I denne henseende kan det ikke udelukkes, at tvingende almene hensyn, såsom beskyttelsen af kreditorernes, minoritetsskabsdeltagernes og lønmodtagernes interesser (jf. dom af 5.11.2002, sag C-208/00, Überseering, Sml. I, s. 9919, præmis 92) samt opretholdelse af en effektiv skattekontrol og god handelsskik (jf. dom af 30.9.2003, sag C-167/01, Inspire Art, Sml. I, s. 10155, præmis 132), under visse omstændigheder og på visse betingelser kan begrunde restriktioner for etableringsfriheden.»

Domstolen fant likevel at en generell nektelse av å registrere grenseoverskridende fusjoner uansett gikk lenger enn det som var nødvendig for å beskytte de ovennevnte interessene, og etableringsretten var derfor krenket.

Fra departementets vurderinger i høringsnotatet (s. 10–11) siteres:

«På bakgrunn av SEVIC-dommen må det antas at etableringsfriheten i EF-traktatens artikkel 43, jf. artikkel 48, også omfatter retten til å fisjonere. De tilsvarende bestemmelsene i EØS-avtalen artikkel 31, jf. artikkel 34, vil etter dette antakelig måtte tolkes som en skranke for norske myndigheter til på generelt grunnlag å stenge for grenseoverskridende fusjoner og fisjoner.

Som følge av manglende regulering i direktivet er det grunn til å anta at de færreste EØS-stater vil innføre regler om grenseoverskri-

dende fisjoner i nasjonal rett. Norske regler om fisjon vil bli lite effektive dersom det ikke finnes tilsvarende regulering om fusionsprosedyre i de øvrige EØS-statene. Dette er imidlertid neppe et avgjørende argument i forhold til etableringsfriheten i EF-traktaten. I SEVIC-saken argumenterte den nederlandske staten etter disse linjer. EF-domstolen uttalte til det at selv om harmonisering er nyttig med henblikk på å lette grenseoverskridende fusjoner, kan det ikke oppstilles som en forutsetning for gjennomføringen av den traktatsikrede etableringsfriheten at det eksisterer harmoniserte regler (se dommens premiss 25 og 26).

For å sikre at norske regler stemmer overens med EØS-retten, foreslås det at det innføres en hjemmel for fisjoner over landegrensene. SEVIC-dommen er imidlertid ikke til hinder for at det oppstilles begrensninger i retten til å fusjonere ut fra interessene til kreditorene, mindretallsaksjeeiere og de ansatte, jf. premiss 28 som er sitert ovenfor. Norske regler bør på denne bakgrunn blant annet stille som vilkår for fisjon at interessene til de ansatte er tilstrekkelig sikret i de overtakende selskapene. Beskyttelsesnivået bør være det samme som ved fusjoner over landegrensene. Det vises til forslaget til allmennaksjeloven ny § 14–12 og omtalen av denne bestemmelsen under punkt 6.1 nedenfor.»

3.1.4.3 Høringsinstansenes syn

Både *Handels- og Servicenærings Hovedorganisasjon* og *Næringslivets Hovedorganisasjon* støtter forslaget om å åpne for fisjon over landegrensene.

Den Norske Advokatforening går imot forslaget. Etter Advokatforeningens syn bør en vente med å åpne for fusjoner over landegrensene til det eventuelt foreligger et EU-rettslig initiativ som sikrer harmonisering mellom EØS-statenes regelverk. Advokatforeningen peker også på at det ikke er gitt at de hensyn som taler for å tillate sammenslåing av selskaper, gjør seg like sterkt gjeldende ved deling av selskaper:

«Ved en fusjon vil vedkommende selskap kunne være så vel overdragende som overtakende selskap. For et norsk selskaps vedkommende er det således enten tale om å føre verdier/virksomhet ut av Norge eller inn til Norge. At skranker for slike disposisjoner kan stride mot etableringsretten er relativt klart og nå også fastslått gjennom «SEVIC»-dommen.

En fisjon innebærer at det overdragende selskapets eiendeler og forpliktelser deles i to eller flere selskaper som i utgangspunktet – etter nasjonal rett – vil være underlagt samme jurisdiksjon. Således vil deling av et norsk sel-

skap etter dagens regler medføre overføring av verdier til ett eller flere nystiftede eller eksisterende norske selskaper. Ønsker man i forbindelse med fisjonen å overføre verdier eller virksomhet til en annen EØS stat, kan dette nå skje gjennom de nye fusionsreglene; ved å fusjonere det utfisjonerte selskapet med et utenlandsk foretak som overtakende selskap. Derved krenkes ikke den frie etableringsretten.»

Advokatforeningen mener derfor at behovet for grenseoverskridende fisjoner i hvert fall delvis vil bli avhjulpet gjennom reglene om fusjon over landegrensene. Videre fremholder Advokatforeningen at:

«...norsk rett – selv uten lovendring – ikke utelukker grenseoverskridende fisjoner (og fusjoner), jf skattelovens § 11–11 2. ledd.»

3.1.4.4 Departementets vurdering

Departementet har forståelse for synspunktene til Den norske Advokatforening. Riktignok er det grunn til å anta at flere land vil gi regler om grenseoverskridende fisjoner som ledd i gjennomføringen av direktivet. Likevel vil det antakelig i flertallet av EØS-statene ikke finnes tilsvarende regler. I praksis vil dette redusere effektiviteten av norske regler om grenseoverskridende fisjoner.

Videre ser departementet at reglene om grenseoverskridende fusjoner et stykke på vei vil avhjelpe behovet for å kunne overføre eiendeler, rettigheter og forpliktelser i et norsk selskap til et selskap i en annen EØS-stat. Departementet vil likevel peke på at en fremgangsmåte med en forutgående nasjonal fisjon og en påfølgende fusjon over landegrensene representerer en mer komplisert, og normalt også mer tidkrevende, prosess enn en fisjon over landegrensene. Når det gjelder Advokatforeningens uttalelse om at norsk rett ikke utelukker grenseoverskridende fisjoner, vil departementet dessuten bemerke at skatteloven § 11–11 ikke gir selskapsrettslig hjemmel for grenseoverskridende fisjon. Bestemmelsen regulerer kun de skattemessige virkningene av sammenslåinger på tvers av landegrensene.

For departementet er det et avgjørende hensyn at Norge antakelig er forpliktet etter EØS-retten til å åpne for grenseoverskridende fisjoner allerede nå. Sentralt i den sammenheng er at så lenge norske selskaper kan fusjonere nasjonalt, vil en generell nektelse av at selskapene kan fusjonere over landegrensene antakelig være problematisk i forhold til våre EØS-rettslige forpliktelser. Departementet mener derfor at en bør lovfeste adgang til å fusjonere på tvers av landegrensene nå. Dersom EU

tar initiativ til et direktiv om fisjoner over landegrensene, vil de norske reglene senere kunne tilpasses til direktivet.

Departementet er etter dette blitt stående ved at det bør gis regler om fisjoner over landegrensene, jf. forslaget til ny § 14–12 i allmennaksjeloven og § 14–12 i aksjeloven.

3.2 Lovtekniske spørsmål

3.2.1 Reguleringen i allmennaksjeloven

Direktiv 2005/56/EF bygger på fusjonsdirektivet (rådsdirektiv 78/855/EØF), som i norsk rett er gjennomført i allmennaksjeloven kapittel 13. Det følger av direktivet om fusjoner over landegrensene artikkel 4 nr. 1 bokstav b at de deltakende selskapene i utgangspunktet skal følge nasjonale regler om fusjoner. Utover det gir direktivet anvisning på en bestemt prosedyre for fusjoner over landegrensene som kommer i tillegg til de nasjonale regler. Når det gjelder allmennaksjeselskap, foreslo departementet i *høringsnotatet* (punkt 4.2 s. 11) at direktivets særregler for fusjoner over landegrensene plasseres i allmennaksjeloven i et nytt avsnitt VII i kapittel 13. Videre foreslo departementet at reglene i allmennaksjeloven kapittel 13 for øvrig gis tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene, i den utstrekning de passer og med de tilpasninger som følger av bestemmelsene i avsnitt VII, jf. lovforslaget § 13–25 annet ledd.

Den Norske Advokatforening uttaler:

«Etter Advokatforeningens syn er ordlyden i § 13–25 (2) som sitert foran egnet til å skape uklarhet om hvilke regler som skal gjelde. De bestemmelser som det vises til stiller absolutte krav, så som til beslutningsprosessen for fusjon, til når fusjonen skal anses gjennomført osv. Det er vanskelig å se hva i avsnitt VII som skulle tilsi at de reglene det henvises til skal tolkes på annen måte for fusjon over landegrensene enn for nasjonale fusjoner. Etter ordlyden i § 13–25 (2) skal det imidlertid foretas en vurdering av de enkelte reglers innhold mht om de passer for grenseoverskridende fusjoner. Etter Advokatforeningens syn bør det vurderes å endre ordlyden i § 13–25 (2) på dette punkt. Dersom ikke de regler som det henvises til skal gjelde fullt ut, bør det framgå klart av henvisningen hva som ikke skal gjelde. Dette kan ikke leses ut av de reglene det henvises til, og det kan skape en uheldig uklarhet mht hvilke rettslige krav som stilles til fusjonsprosessen.»

Departementet foreslår, som i *høringsnotatet*, å plassere reglene om fusjoner over landegren-

sene i et nytt avsnitt VII i kapittel 13 i allmennaksjeloven. Når det gjelder lovforslaget § 13–25 annet ledd om å gi reglene om nasjonale fusjoner tilsvarende anvendelse «så langt de passer», vil departementet bemerke følgende: Det klare utgangspunkt er at reglene som det er vist til i lovforslaget § 13–25 annet ledd skal gjelde for fusjoner over landegrensene. Forbeholdet «så langt de passer» er ment som en sikkerhetsventil og tar høyde for at det kan være elementer i reglene som ikke er relevante for, eller som står i motstrid til, reglene om fusjoner over landegrensene. Slike forbehold er ikke uvanlige i norsk lovgivning.

3.2.2 Reguleringen i aksjeloven

Det er et spørsmål om reglene om fusjon over landegrensene bør inntas i sin helhet også i aksjeloven, eller om aksjeloven kun bør henvise til allmennaksjelovens regler, som da vil gjelde tilsvarende for aksjeselskaper. I *høringsnotatet* foreslo departementet å gi allmennaksjeloven kapittel 13 avsnitt VII tilsvarende anvendelse for aksjeselskaper. Forslaget ble begrunnet slik i *høringsnotatet* (punkt 4.2 s. 11):

«Hensynet til å gjøre reglene i aksjeloven om fusjoner over landegrensene lettest tilgjengelige kunne tale for å innta reglene i fulltekst i aksjeloven. På den annen side kan det i denne sammenheng være hensiktsmessig å begrense omfanget av reguleringen i aksjeloven, da de fleste selskaper som reguleres av aksjeloven, er mindre selskaper, som fusjoner over landegrensene er lite aktuelt for. Til dette kommer at direktiv 2005/56/EF bygger på reglene i fusjonsdirektivet, som er gjennomført i allmennaksjeloven. Selv om også aksjeloven kapittel 13 i hovedsak tilfredsstiller kravene i fusjonsdirektivet, vil det uansett i en viss utstrekning måtte gjøres henvisninger fra aksjeloven til bestemmelser i allmennaksjeloven, med mindre aksjelovens regler suppleres på enkelte punkter. Departementet foreslår derfor å gi avsnitt VII i allmennaksjeloven kapittel 13 tilsvarende anvendelse for aksjeselskaper.»

Den Norske Advokatforening går imot forslaget:

«I aksjeloven foreslås reglene gjennomført ved at det i all hovedsak henvises til avsnitt VII i allmennaksjeloven. Begrunnelsen er at det ellers er nødvendig å gå gjennom aksjelovens bestemmelser og foreta flere tilpasninger. Etter Advokatforeningens syn hadde det vært formålstjenlig om departementet hadde foretatt en slik tilpasning direkte i aksjeloven. Hensik-

ten med å ha to lover for allmenn- og aksjeselskap var i stor grad å sikre et tilgjengelig og pedagogisk lovverk for både de små og mellomstore, og de store selskapene. Selv om fusjon over landegrensene ventelig vil være mindre praktisk for aksjeselskaper enn for allmennaksjeselskaper, mener Advokatforeningen det er uheldig om reglene om slike fusjoner gjør mindre tilgjengelige og uklare ved at de ikke inntas direkte i aksjeloven. Departementets begrunnelse for å nøye seg med en henvisning; at det ellers må foretas flere direkte tilpasninger i lovteksten, synes heller å begrunne et behov for å foreta nettopp en slik tilpasning, for å klargjøre hvordan slike fusjoner skal gjennomføres. Etter Advokatforeningens syn bør derfor reglene tas inn i et eget avsnitt i aksjeloven på samme måte som i allmennaksjesloven, og de særlige tilpasninger som må foretas i lovteksten for øvrig gjennomføres.»

Departementet foreslår at det i aksjeloven tas inn en henvisning til reglene i allmennaksjeloven, jf. forslaget til ny § 13–25 i aksjeloven. Riktignok kan det anføres at pedagogiske hensyn taler for å innta reglene om fusjoner over landegrensene i fulltekst også i aksjeloven. På den annen side vil departementet peke på at pedagogiske hensyn også kan anføres som argument for den motsatte løsningen. En omfattende regulering i aksjeloven av grenseoverskridende fusjoner vil kunne bidra til å gjøre lovens regler for øvrig vanskelig tilgjengelige og dermed også mindre brukervennlige. Selv om aksjeselskaper er en gruppe selskaper med betydelig variasjonsbredde, er hovedtyngden av aksjeselskapene små og mellomstore foretak. Reglene om fusjoner over landegrensene vil formodentlig bare være aktuelle for et fåtall av aksjeselskapene. Når regelbehovet må antas å være så vidt begrenset, er det en fordel at aksjeloven ikke er bebyrdet med bestemmelser som bare har betydning for et fåtall av selskapene. Denne lovtekniske løsningen svarer til den løsningen som blant annet er valgt for reguleringen av bedriftsforsamlingen, jf. aksjeloven § 6–35 første ledd annet punktum, og registrering av selskapets aksjer i et verdipapirregister, jf. § 4–4, der de samme hensynene gjør seg gjeldende.

Som nevnt i høringsnotatet vil en regulering av grenseoverskridende fusjoner direkte i aksjeloven dessuten kreve mer omfattende regler enn reglene i allmennaksjeloven, siden aksjeloven kapittel 13 ikke fullt ut tilfredsstiller reglene i fusjonsdirektivet, som direktivet om fusjon over landegrensene bygger på. Uansett hvordan man måtte velge å løse dette, antar departementet at en regulering direkte i aksjeloven på denne bakgrunn ville bli uoversikt-

lig og etter departementets syn vanskeligere tilgjengelig enn en regulering i form av en generell henvisning til allmennaksjelovens regler. Denne innvendingen mot en direkte regulering i aksjeloven knytter seg etter dette ikke til at man ville være nødt til å «gå gjennom aksjelovens bestemmelser og foreta flere tilpasninger», slik Advokatforeningen synes å legge til grunn, men til at reguleringen vil bli mer teknisk komplisert å forholde seg til for brukerne av loven.

3.2.3 Reguleringen av særlovsselskaper

En *forretningsbank* skal etter lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker § 3 stiftes som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap og dermed underlegges aksjeloven eller allmennaksjeloven, med mindre noe annet følger av lov om forretningsbanker. Det innebærer at det foreslåtte avsnitt VII om fusjoner over landegrensene i allmennaksjeloven kapittel 13, jf. lovforslaget kapittel 13 avsnitt VII i aksjeloven, vil gjelde også for forretningsbanker.

Allmennaksjeloven kapittel 13 avsnitt VII vil også gjelde for *forsikringsaksjeselskaper* og *forsikringsallmennaksjeselskaper*, ettersom disse selskapene generelt er underlagt reglene i aksjeloven eller allmennaksjeloven, med mindre noe annet er bestemt i eller i medhold av loven, jf. lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) § 3–1 annet ledd.

Tilsvarende gjelder for de *verdipapirforetak* som skal organiseres som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, jf. lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel § 6–1 annet ledd og § 7–2 første ledd og ny lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel (verdipapirloven) § 9–8 første ledd og § 13–1 annet ledd.

For *europiske selskap* gjelder reglene i allmennaksjeloven tilsvarende så langt de passer, jf. lov 1. april 2005 nr. 14 om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven) § 2 første ledd. Dette innebærer at regler om grenseoverskridende fusjoner som gis i allmennaksjeloven, vil få virkning også for europeiske selskap.

Når det gjelder *gjensidige forsikringsselskap*, følger det av forsikringsloven § 13–5 annet ledd at reglene i aksjeloven kapitlene 13 og 14 og § 4–26 gjelder tilsvarende. Gjennom henvisningen i aksjeloven ville dermed også allmennaksjelovens regler om fusjoner, og fisjoner, over landegrensene gjelde for gjensidige forsikringsselskaper. Da direktivet ikke skal gjelde for gjensidige forsikringsselska-

per, jf. punkt 3.1.3.3, må det presiseres i forsikringsloven § 13–5 annet ledd at henvisningen til aksjeloven kapitlene 13 og 14 ikke skal omfatte reglene om fusjoner over landegrensene og reglene om fisjoner over landegrensene, jf. lovforlaget avsnitt V.

3.2.4 Reguleringen av fisjon

For fisjoner over landegrensene ble det i *høringsnotatet* (punkt 4.2 s. 12) foreslått at reglene i allmennaksjeloven kapittel 13 avsnitt VII om fusjoner over landegrensene og reglene for nasjonale fisjoner i allmennaksjeloven kapittel 14 gjøres anvendelige så langt de passer.

Ingen av *høringsinstansene* har hatt lovtekniske merknader til dette, og departementets lovforslag er i samsvar med forslaget i høringsnotatet, likevel slik at det er presisert at adgangen til å fisjonere over landegrensene ikke omfatter trekantfisjoner, jf. forslaget til ny § 14–12 i allmennaksjeloven. Videre er det foretatt en omarbeidelse av bestemmelsen for å få enda klarere frem hvilke regler som vil gjelde for henholdsvis et overta-

kende og et overdragende selskapet ved en fisjon over landegrensene.

3.2.5 Forholdet til nasjonale regler om fusjon

Som nevnt i punkt 3.2.1 skal de deltakende selskapene i utgangspunktet følge nasjonale regler om fusjon. Det er presisert i artikkel 4 nr. 1 bokstav b annet punktum at dette også gjelder regler om inn-
grep i forhold til fusjonen:

«Lover som gir en medlemsstats nasjonale myndigheter mulighet til å motsette seg en bestemt intern fusjon av hensyn til offentlighe-
tens interesse, skal også få anvendelse på fusjo-
ner over landegrensene dersom minst et av de
fusjonerende selskapene er underlagt nevnte
medlemsstats lovgivning.»

På finanslovgivningens område må deltakelse i en nasjonal fusjon og/eller flytting av selskapet godkjennes av norske myndigheter, jf. forretningsbankloven § 31, forsikringsloven §§ 3–6 og 13–1 og finansieringsvirksomhetsloven §§ 2a-14 og 3–6. Tilsvarende vil gjelde ved fusjoner over landegrensene.

4 Utarbeidelse av fusjonsplan (artikkel 5)

Det følger av artikkel 5 i direktivet at styret eller ledelsen i de fusjonerende selskapene skal utarbeide en felles plan for fusjonen. Artikkel 5 oppstiller også detaljerte krav til innholdet i fusjonsplanen.

Om gjennomføringen av artikkel 5 i norsk rett het det i *høringsnotatet* (punkt 4.3 s. 13):

«Disse kravene [i artikkel 5] korresponderer delvis med kravene som er nedfelt i fusjonsdirektivet (direktiv 78/855/EØF) artikkel 5, og som for norsk retts del er gjennomført i allmennaksjeloven § 13–6 første ledd. For så vidt gjelder bestemmelsene i direktivet om fusjoner over landegrensene artikkel 5 bokstav a, b, c, e, f, g og h, ville disse være gjennomført også ved å gi allmennaksjeloven § 13–6 første ledd tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene. Ettersom direktivet forutsetter at det skal utarbeides en felles fusjonsplan for alle selskapene som deltar i fusjonen, er det imidlertid viktig at lovgivingen i de forskjellige statene ikke oppstiller ulike krav til fusjonsplanens innhold. Selv om en i norsk rett har gjennomført fusjonsdirektivet på korrekt måte, vil det kunne være avvik mellom norske regler og tilsvarende regler i andre EØS-stater. Til dette kommer at flere av kravene i artikkel 5 ikke har noen direkte parallell i allmennaksjeloven, jf. bokstavene d, i, j, k og l. Departementet foreslår derfor at kravene til utarbeidelse av fusjonsplan samles i en ny bestemmelse, og at denne utformes tett opp til direktivets ordlyd.»

Ingen av *høringsinstansene* har hatt merknader til gjennomføringen av artikkel 5 som sådan. *Den Norske Advokatforening* har imidlertid tatt til orde for at vedtekter og årsregnskap for alle selskapene som deltar i fusjonen, bør inntas som vedlegg til fusjonsplanen. Om forholdet til vedtektene heter det i *høringsuttalelsen* til Advokatforeningen:

«Av § 13–26 nr. 9 fremgår det at kun vedtektene for det overtakende selskap skal vedlegges fusjonsplanen. Selv om dette er de sentrale vedtektene i fusjonen, bør også vedtektene for de øvrige selskapene vedlegges. Det at aksjonærene blir eksplisitt informert om vedtektene kan få betydning for stemmegivningen i forhold til fusjonsplanen. Dette bør derfor endres i lovforslaget.»

Når det gjelder regnskapene, uttaler Advokatforeningen:

«Regnskapene er et sentralt dokument for aksjonærenes mulighet til både å gjøre en egenkontroll av fusjonsplanen og selv danne seg en mening om fusjonen er interessant bl.a. i forhold til de involverte selskapers økonomiske utvikling den seneste tid. Advokatforeningen finner det derfor uheldig at så vidt viktige dokumenter ikke skal følge planen. Ut over en generell henvisning til at det er retts teknisk viktig at regulativet følges best mulig, er dette ikke særskilt begrunnet i høringsutkastet. Dette skaper neppe problemer, da alle de øvrige EØS-land har krav om regnskapsførsel og årsregnskap. Advokatforeningen ber derfor vurdert om ikke § 13–8 også bør gjøres gjeldende for de internasjonale fusjonene.»

Både *Den Norske Advokatforening* og *Næringslivets Hovedorganisasjon* mener at det bør oppstilles en plikt til å utarbeide fusjonsplanen på norsk, eller til å fremlegge en norsk oversettelse av planen. Advokatforeningen skriver i den sammenheng:

«For allmennaksjeselskapenes vedkommende følger det av asal. § 13–3 at fusjonsplanen skal meldes til Foretaksregisteret før planen behandles av generalforsamlingen. § 4 i Forskrift om registrering av foretak sier i denne sammenheng at dokumenter som skal registreres i utgangspunktet skal være på norsk. Dette vil til en viss grad sikre at det foreligger et norskspråklig dokument når planen kommer til generalforsamlingen i et allmennaksjeselskap. For aksjeselskaper inntreder derimot meldepikten først når generalforsamlingen har godkjent planen, og da meldes bare beslutningen og ikke selve planen. Dermed foreligger det ingen garanti for at planen er på norsk når den fremlegges til behandling for generalforsamlingen i et aksjeselskap.

Kostnadene forbundet med en oversettelse vil neppe være et vesentlig argument mot en lovfestet rett til å kreve oversettelse. Dette fordi allmennaksjeselskapene sannsynligvis vil få kostnadene ved en eventuell oversettelse uansett, og fordi fusjonsplanen til et aksjeselskap i de færreste tilfeller er særlig omfattende.»

Departementets forslag til ny § 13–26 i allmennaksjeloven om utarbeidelse av fusjonsplan er i samsvar med forslaget i høringsnotatet.

Vedtekter og årsregnskap for de deltagende selskapene kan være viktige dokumenter for at aksjeeierne skal kunne ta stilling til fusjonen. Av hensyn til aksjeeierne er det derfor ønskelig at disse dokumentene følger med fusjonsplanen. For selskapene som deltar i fusjonen, vil et krav om fremleggelse av vedtekter og årsregnskap normalt ikke innebære noen vesentlig byrde siden dette er dokumenter som selskapene har utarbeidet fra før – uavhengig av fusjonen – og som dessuten er offentlig tilgjengelig informasjon.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det tas inn en henvisning til allmennaksjeloven § 13–8 nr. 1 og 2 i lovforslaget § 13–25 annet ledd nr. 4. Dette innebærer at vedtekter og årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for de siste tre regnskapsår for samtlige selskaper som deltar i fusjonen, skal følge som vedlegg til fusjonsplanen i forbindelse med det norske selskapets behandling av fusjonsplanen. § 13–25 annet ledd gir bare saksbehandlingsregler for norske selskaper som deltar i fusjonen. Det er på dette punktet derfor ikke avgjørende om andre EØS-stater oppstiller tilsvarende krav i sin regulering av grenseoverskridende fusjoner. Vedtekter og regnskapsdokumenter må det dessuten uansett legges til grunn at utenlandske selskaper har utarbeidet, jf. blant annet fjerde selskapsdirektiv (78/660/EØF) som (med senere endringer) harmoniserer EØS-statens regler om årsregnskap.

Departementet foreslår derimot ikke at det som vedlegg til fusjonsplanen også skal følge mel-

lombalanser for selskapene, jf. kravet om utarbeidelse av mellombalanse ved nasjonale fusjoner i allmennaksjeloven § 13–8 nr. 3. Tiende direktiv om fusjon over landegrensene stiller ikke krav om at det skal utarbeides mellombalanser. Selv om det følger et slikt krav av tredje selskapsdirektiv om nasjonale fusjoner artikkel 11 nr. 1 bokstav c, kan det dermed ikke legges til grunn at andre EØS-stater vil oppstille et tilsvarende krav for fusjoner over landegrensene. I aksjeloven og allmennaksjeloven kan det bare oppstilles krav om utarbeidelse av mellombalanse for norske selskaper som deltar i fusjonen. Siden en mellombalanse vanligvis må utarbeides spesielt for fusjonen, vil en slik regel være mer byrdefull for selskapene enn et krav om at årsregnskap mv. og vedtekter skal vedlegges fusjonsplanen. Departementet ser ikke avgjørende grunner for å pålegge norske selskaper en slik særlig byrde sammenliknet med det som vil kunne gjelde for selskaper fra andre EØS-stater.

Når det gjelder språkkrav til fusjonsplanen, vil departementet bemerke at reglene i allmennaksjeloven § 13–13 vil gjelde tilsvarende for aksjeselskaper, jf. aksjeloven § 13–25 og allmennaksjeloven § 13–25 annet ledd nr. 5. For begge selskapsformer stilles det derfor krav om at fusjonsplanen meldes til Foretaksregisteret senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen. I henhold til forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak § 4 skal dokumenter for registrering være skrevet på norsk, med unntak av spesielle tilfeller hvor det kan kreves fremlagt autorisert norsk oversettelse. Departementet mener derfor at det ikke er behov for noen særskilt lovregel om språkkrav til fusjonsplanen.

5 Kunngjøring (artikkel 6)

Om direktivets krav til kunngjøring og gjennomføringen i norsk rett het det i *høringsnotatet* (punkt 4.4 s. 13):

«Fusjonsplanen skal offentliggjøres senest en måned før generalforsamlingen skal treffe beslutning om fusjon, jf. direktivet artikkel 6 nr. 1. Bestemmelsen svarer til artikkel 6 i tredje selskapsdirektiv (fusjonsdirektivet), som er gjennomført i allmennaksjeloven § 13–13. I henhold til allmennaksjeloven § 13–13 skal fusjonsplanen meldes til Foretaksregisteret, som kunngjør planen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon og i en avis som er alminnelig lest på selskapets forretningssted. Artikkel 6 nr. 1 vil derfor være gjennomført dersom § 13–13 gis tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene.

Artikkel 6 nr. 2 stiller enkelte tilleggskrav til hvilke opplysninger som skal offentliggjøres ut over det som gjelder for nasjonale fusjoner. Ved en fusjon over landegrensene skal kunngjøringen i tillegg inneholde opplysninger om form, navn og registrert forretningskontor for hvert av selskapene som deltar i fusjonen. Videre skal kunngjøringen angi i hvilke registre de fusjonerende selskapene er registrert, selskapenes registreringsnummer samt hvordan kreditorer og mindretallsaksjeeiere skal gå frem for å utøve sine rettigheter. Departementet foreslår å regulere disse tilleggskravene til kunngjøringen i lovforslaget § 13–29.»

Ingen *høringsinstanser* har uttalt seg om dette.

Departementet fremmer forslag i samsvar med høringsnotatet, jf. forslaget til ny § 13–29 i allmennaksjeloven.

6 Styrets rapport om fusjonen (artikkel 7)

Direktivet artikkel 7 første ledd pålegger ledelses- eller administrasjonsorganet i hvert av selskapene å utarbeide en rapport som redegjør for de juridiske og økonomiske konsekvensene av fusjonen og hvilke følger fusjonen kan få for selskapsdeltakere, kreditorer og ansatte. I *høringsnotatet* (punkt 4.5 s. 13–14) ble det redegjort slik for gjennomføringen av denne forpliktelsen:

«Artikkel 7 har en parallell i tredje selskapsdirektiv artikkel 9, som i norsk rett er gjennomført i allmennaksjeloven § 13–9. Det foreslås derfor å la allmennaksjeloven § 13–9 gjelde også for fusjoner over landegrensene, jf. forslaget til § 13–25 annet ledd.

Kravene til hva rapporten skal inneholde er etter artikkel 7 første ledd noe mer omfattende enn ved nasjonale fusjoner. En grenseoverskridende fusjon, der det overtakende selskapet får sitt forretningskontor i en annen EØS-stat og blir underlagt denne statens lovgivning, vil kunne ha vesentlig betydning for stillingen til aksjeeierne, kreditorene og de ansatte i det overdragende selskapet, jf. noe nærmere om dette under punkt 4.10 og 4.11 nedenfor. Artikkel 7 bestemmer derfor at rapporten også skal inneholde en redegjørelse for følgene av den grenseoverskridende fusjonen for selskaps[del]takere, kreditorer og ansatte. Når det gjelder betydningen av fusjonen for de ansatte, følger det allerede av § 13–9 annet ledd nr. 4 at styrets rapport skal redegjøre for dette. En supplerende regulering av innholdet i rapporten kan derfor begrenses til et krav om at den skal redegjøre for betydningen av fusjonen for

aksjeeierne og kreditorene, jf. forslaget til § 13–27 første ledd.

Etter artikkel 7 annet ledd skal rapporten gjøres tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte i selskapet senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen. Ved en nasjonal fusjon gjelder tilsvarende krav i forhold til aksjeeierne, jf. allmennaksjeloven § 13–12 første ledd første punktum om at 'fusjonsplanen og øvrige saksdokumenter (jf §§ 13–6 til 13–11) skal sendes til hver enkelt aksjeeier senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen'. Det er ikke oppstilt noe uttrykkelige krav til når fusjonsdokumentene skal forelegges for de ansatte, jf. § 13–11, men på bakgrunn av at uttalelser fra de ansatte skal sendes til aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen innebærer § 13–12, jf. § 13–11, indirekte at også de ansatte må være forelagt rapporten mer enn en måned før generalforsamlingen skal behandle planen. Departementet foreslår likevel at fristen kommer direkte til uttrykk i loven, jf. forslaget til § 13–27 annet ledd.

Etter artikkel 7 tredje ledd skal eventuelle skriftlige uttalelser om fusjonen fra representanter for de ansatte inngå som vedlegg til fusjonsplanen. Tilsvarende gjelder etter allmennaksjeloven § 13–11 fjerde ledd for nasjonale fusjoner. I forslaget til § 13–25 annet ledd er det foreslått at § 13–11 skal gjelde tilsvarende ved fusjoner over landegrensene.»

Ingen *høringsinstanser* har uttalt seg om dette.

Departementet har i samsvar med forslaget i *høringsnotatet* foreslått regler om styrets rapport om fusjonen i ny § 13–27 i allmennaksjeloven.

7 Sakkyndig redegjørelse for fusjonen (artikkel 8)

Direktivet har i artikkel 8 regler om sakkyndig redegjørelse for fusjonen. Som utgangspunkt skal hvert av selskapene innhente en rapport (redegjørelse) fra en eller flere uavhengige sakkyndige om fusjonen, jf. artikkel 8 nr. 1. Rapporten skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen skal ta stilling til fusjonen. Kravene til hvilke opplysninger rapporten skal inneholde, er de samme som ved nasjonale fusjoner, jf. artikkel 8 nr. 3 som henviser til tredje selskapsdirektiv artikkel 10 (2). I norsk rett følger kravene til redegjørelsens innhold av allmennaksjeloven § 13–10.

Som alternativ til at det utarbeides en sakkyndig rapport for hvert av selskapene, kan selskapene i fellesskap engasjere en eller flere sakkyndige til å gjennomgå fusjonsplanen og utarbeide en felles rapport for alle selskapene, jf. artikkel 8 nr. 2. Noen tilsvarende adgang har man ikke for nasjonale fusjoner.

Fra plikten til å utarbeide sakkyndig rapport(er) er det i artikkel 8 nr. 4 gjort unntak dersom samtlige aksjeeiere samtykker til at rapport ikke skal utarbeides. Med unntak av mor-datterfusjoner, jf. § 13–10, gjelder det ikke noe tilsvarende unntak etter norsk rett.

I *høringsnotatet* ble det foreslått regler om utarbeidelse av sakkyndig redegjørelse for fusjoner over landegrensene i allmennaksjeloven § 13–28. Når det gjelder kravene til redegjørelsens innhold, foreslo departementet at dette reguleres gjennom en henvisning til § 13–10. Om hvem som kan være sakkyndig, het det i *høringsnotatet* (punkt 4.6 s. 15):

«De sakkyndige må være oppnevnt av en domstol eller forvaltningsmyndighet i et av EØS-landene etter felles anmodning fra selskapene, eller de må være godkjent av denne myndigheten. Når det gjelder dette siste alternativet, kan ikke direktivet antas å kreve en særskilt godkjennelse i det enkelte tilfellet. Dette er også lagt til grunn for nasjonale fusjoner etter tredje selskapsdirektiv. Justisdepartementet antar at det i norsk rett vil være mest hensiktsmessig å velge godkjennelsesalternativet. Ved nasjonale fusjoner kan det benyttes statsautorisert eller registrert revisor som sakkyndig, jf. allmennak-

sjeloven § 13–10, jf. § 2–6. Statsautoriserte og registrerte revisorer er underlagt krav om godkjenning fra Kredittilsynet, jf. lov 15. januar 1999 nr. 2 (revisorloven) § 3–1 første ledd. Departementet foreslår tilsvarende løsning for fusjoner over landegrensene.»

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) uttaler:

«I mange transaksjoner, ikke minst når børsnoterte selskaper er involvert, engasjerer selskapene oftest finansielle rådgivere som er norske eller utenlandske verdipapirforetak. Slike rådgivere kan være kompetente til å avgi sakkyndig redegjørelse ved fusjoner, og dette kan være både ressurs- og kostnadsbesparende for de selskapene som er involvert. Vi oppfordrer departementet til å foreslå en forskriftshjemmel lik den man har i asal. § 2–6 annet ledd tredje punktum. Slik forskriftshjemmel gjelder allerede ved nasjonale fusjoner, gjennom henvisningen fra asal. § 13–10 første ledd annet punktum til § 2–6.»

NHO uttaler også at det i proposisjonen bør stilles krav til hvilket språk den sakkyndige redegjørelsen kan utarbeides på.

Videre mener NHO at adgangen til å utarbeide en felles sakkyndig rapport for de fusjonerende selskapene også bør gjelde for nasjonale fusjoner og fisjoner. Forutsatt at selskapsdirektivene åpner for det, mener NHO også at unntaket i artikkel 8 nr. 4 bør gjøres gjeldende for nasjonale fusjoner.

NHO reiser i *høringsuttalelsen* dessuten spørsmål om på hvilket tidspunkt samtykket etter nr. 4 må foreligge.

Departementet er enig i at det kan være hensiktsmessig å gi hjemmel til å bestemme i forskrift at også andre yrkesgrupper enn statsautoriserte og registrerte revisorer kan opptre som uavhengig sakkyndig. Den tilsvarende hjemmelen i allmennaksjeloven § 2–6 for nasjonale fusjoner er pr. i dag ikke benyttet. Dersom forskriftskompetansen i fremtiden brukes for nasjonale fusjoner, vil det imidlertid kunne være naturlig å likestille fusjoner over landegrensene med nasjonale fusjoner også på dette punktet.

Departementet ser også behovet for regler som sikrer at en felles sakkyndig redegjørelse foreligger på et språk aksjeeierne forstår. Det vil antake-

lig relativt ofte kunne forekomme at redegjørelser for fusjoner hvor norske selskaper deltar, vil bli utarbeidet på engelsk eller på et annet fremmedspråk. Av hensyn til aksjeeierne bør redegjørelsen i slike tilfeller som hovedregel oversettes til norsk av autorisert translatør. Departementet mener likevel at det ikke er behov for oversettelse dersom redegjørelsen er utarbeidet på svensk eller dansk.

Når det gjelder spørsmålet om når samtykket etter fjerde ledd må foreligge, vil departementet bemerke at det er naturlig å forstå artikkel 8 nr. 4 sammenholdt med nr. 1 slik at samtykket må være gitt senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen. Direktivet oppstiller ikke noe formkrav for samtykket. Det innebærer at det er tilstrekkelig at samtykket gis muntlig. Av dokumentasjonshensyn kan det være hensiktsmessig at samtykket senere bekreftes i styre- eller generalforsamlingsprotokollen som godkjenner fusjonsplanen.

Departementet foreslår etter dette at det gis en hjemmel i ny § 13–28 annet ledd tredje punktum i allmennaksjeloven til i forskrift å bestemme at andre yrkesgrupper enn statsautoriserte og registrerte revisorer kan være uavhengig sakkyndig. Videre forslås det å innta en plikt til å oversette redegjørelser som er utarbeidet på et annet språk enn norsk, svensk eller dansk, i bestemmelsens tredje ledd tredje punktum. For øvrig er departe-

mentets forslag i samsvar med forslaget i høringsnotatet. Det vises til lovforslaget § 13–28.

Departementet foreslår ikke endringer i reglene om sakkyndige redegjørelser ved nasjonale fusjoner i denne proposisjonen. Tredje selskapsdirektiv artikkel 10, slik direktivet lyder pr. i dag, stenger for at det gjøres unntak fra plikten til å utarbeide sakkyndig redegjørelse for nasjonale fusjoner. Direktivet er imidlertid foreslått endret på dette punktet, jf. forslag til direktiv om endringer i tredje og sjette selskapsdirektiv (2007/0035 (COD), COM(2007) 91 final av 6. mars 2007) og Justisdepartementets høringsbrev 13. april 2007. Departementet vil komme tilbake til spørsmålet dersom endringen blir vedtatt. Det er da naturlig samtidig å vurdere endringer i aksjeloven.

Tredje og sjette selskapsdirektiv stenger derimot ikke for at medlemsstatene kan tillate at det utarbeides en felles sakkyndig redegjørelse ved nasjonale fusjoner og fisjoner. Vilkåret er imidlertid i så fall at de sakkyndige oppnevnes av domstol eller forvaltningsmyndighet etter felles anmodning fra selskapene, jf. tredje selskapsdirektiv artikkel 10 nr. 1 og sjette selskapsdirektiv artikkel 8 nr. 1. Etter departementets syn er det ikke hensiktsmessig å etablere et system for oppnevning av sakkyndige. Departementet foreslår derfor ikke endringer i allmennaksjeloven § 13–10 eller § 14–4 nå.

8 Godkjenning av fusjonsplanen (artikkel 9)

Artikkel 9 regulerer beslutningskompetansen ved fusjoner over landegrensene. Beslutningskompetansen er i utgangspunktet den samme som ved nasjonale fusjoner. Hovedreglen er at generalforsamlingen skal godkjenne fusjonen, men det åpnes for at styret kan treffe beslutningen på enkelte vilkår. Om direktivet og gjennomføringen i norsk rett på dette punkt het det i *høringsnotatet* (punkt 4.7 s. 15–16):

«Etter direktivet artikkel 9 nr. 1 skal beslutningen om godkjenning av fusjonsplanen som hovedregel treffes av generalforsamlingen i hvert av de fusjonerende selskapene. I norsk rett følger dette av allmennaksjeloven § 13–3 annet ledd, som bør gis virkning også for fusjoner over landegrensene.

Artikkel 9 nr. 3 åpner for at generalforsamlingsbeslutning ikke er nødvendig i det overtakende selskapet dersom vilkårene i tredje selskapsdirektiv artikkel 8 er oppfylt. For norsk retts vedkommende er disse vilkårene gjennomført i allmennaksjeloven § 13–5, § 13–12 og § 13–13. Som følge av dette kan beslutning om fusjon i det overtakende selskapet på nærmere betingelser treffes av styret, jf. § 13–5. Det foreslås derfor at § 13–5, § 13–12 og § 13–13 gis tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene, jf. forslaget til § 13–25 annet ledd.»

Det følger av artikkel 16 at det i enkelte tilfeller skal etableres et særlig forhandlingsutvalg som skal forhandle med styrene i de fusjonerende selskapene om en avtale vedrørende de ansattes medbestemmelse, jf. nærmere om dette i punkt 2.2 og punkt 11. Om forholdet til artikkel 9 på dette punkt het det i *høringsnotatet* (s. 15):

«Artikkel 9 nr. 2. åpner for at generalforsamlingen kan gjøre sin beslutning om fusjon betinget av at den senere godkjenner de ordninger for arbeidstakernes medinnflytelse i det overtakende selskapet som fastsettes etter artikkel 16. Denne adgangen foreslås regulert i § 13–30.»

Øvrige forhold vedrørende generalforsamlingens beslutning ble kommentert slik i *høringsnotatet* (s. 15–16):

«Direktivet inneholder for øvrig ingen særskilte bestemmelser om generalforsamlingens beslutning. Av direktivet artikkel 4 nr. 2, jf. nr. 1 bokstav b, følger at de nasjonale regler om beslutningsprosessen får anvendelse. Dette innebærer blant annet krav om at beslutningen om fusjon må treffes med flertall som for vedtektsendring, jf. allmennaksjeloven § 13–3 annet ledd.

Det faktiske grunnlaget for generalforsamlingens beslutning vil være den felles fusjonsplanen som er utarbeidet etter artikkel 5, styrets rapport etter artikkel 7 samt den uavhengige sakkyndige redegjørelsen etter artikkel 8.»

Landsorganisasjonen i Norge har merknader til forslaget:

«LO mener den foreslåtte bestemmelsen om vilkår for godkjenning av fusjonsplaner (§ 13–30) bør endres slik at generalforsamlingen får en plikt til å sette som vilkår for å godkjenne fusjonsplanen at en etterfølgende generalforsamling uttrykkelig godkjenner ordninger for arbeidstakerinnflytelse.»

Departementet kan ikke se at det vil være forenlig med direktivet å pålegge generalforsamlingen en plikt til å gjøre fusjonsvedtaket betinget av en senere godkjenning av ordningene som fastsettes for arbeidstakernes medinnflytelse i det fusjonerte selskapet. Direktivet oppstiller en rett for generalforsamlingen i så måte, men ingen plikt. Et vesentlig poeng her er imidlertid at fusjonen ikke kan registreres før det er fastsatt ordninger for arbeidstakernes innflytelse, jf. forslaget til ny § 13–32 første ledd nr. 3 i allmennaksjeloven.

Departementets forslag om generalforsamlingens godkjenning av fusjonen er i samsvar med forslaget i *høringsnotatet*, jf. henvisningen til § 13–3 annet ledd i lovforslaget § 13–25 annet ledd nr. 2. Det samme gjelder ny § 13–30 om vilkår for godkjenning av fusjonsplanen.

9 Kontroll med lovligheten av fusjonen (artikkel 10 og 11)

I *høringsnotatet* ble det redegjort slik for reglene om kontroll med fusjonens lovlighet (punkt 4.8 s. 16):

«I artikkel 10 og 11 er det gitt nærmere regler om lovlighetskontroll av fusjonen. Bestemmelsene innebærer at det skal utpekes en domstol, notarius publicus eller annen kompetent myndighet i hver medlemsstat med sikte på å kontrollere fusjonens lovlighet. For norsk retts vedkommende foreslås det at Foretaksregisteret utpekes som kompetent myndighet.

Artikkel 10 gjelder kontroll av fremgangsmåten etter nasjonal rett. For hvert av de deltakende selskapene skal den myndighet som er kompetent i den stat selskapet er hjemmehørende, prøve om nasjonale fusjonsvilkår er oppfylt. Dersom den utpekte myndigheten finner at samtlige handlinger og formaliteter som etter nasjonal rett skal oppfylles forut for fusjonen er fullført, skal den utstede en attest til selskapet som bekrefter dette. Formålet med denne fusjonsattesten er å gjøre den endelige kontrollen med gjennomføringen av fusjonen enklere.

I henhold til artikkel 11 skal selskapene sende fusjonsattestene innen seks måneder etter at de er utstedt, sammen med et eksemplar av den godkjente fusjonsplanen, til den utpekte myndigheten i den medlemsstat som det overtakende selskapet skal være hjemmehørende i. Denne myndigheten foretar kontroll av fusjonens lovlighet for den del av fremgangsmåten som angår gjennomføringen av fusjonen og eventuelt stiftelsen av et nytt selskap. Særlig skal myndigheten kontrollere at de deltakende selskapene har godkjent den felles fusjonsplanen på samme vilkår, og at ordninger har blitt fastlagt for arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet.

Reglene om kontroll med fusjonens lovlighet er utformet etter mønster fra SE-forordningen artikkel 25 og 26, jf. lov 1. april 2005 nr. 14 om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven), og SCE-forordningen artikkel 29 og 30, jf. lov 30. juni 2006 nr. 50 om europeiske samvirkeforetak ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10c (rådsforordning (EF) nr. 1435/2003) (SCE-loven). I forslaget til endringer i allmennaksje-

loven foreslås reglene gjennomført i § 13–32 og § 13–33.»

Kredittilsynet uttaler:

«Kredittilsynet legger til grunn at Foretaksregisterets rolle, som i dag, skal begrenses til å påse at alle formaliteter er oppfylt og at attest som bekrefter lovligheten og gjennomføring av fusjonen ikke kan utstedes uten at det er dokumentert at det foreligger nødvendige tillatelser fra Finansdepartementet, Kredittilsynet eller andre relevante myndigheter.»

Tilsynet peker også på at Foretaksregisteret bør prøve om verdipapirhandellovens prospektregler er overholdt:

«Det følger av vphl § 5–4, jf § 5–5 at det ikke er prospektplikt ved tilbud som fremsettes i forbindelse med fusjon, 'forutsatt at det foreligger et dokument som gir tilsvarende opplysninger som følger av § 5–13'. Kredittilsynet legger til grunn at Foretaksregisteret på samme måte som i dag vil påse at det foreligger godkjent prospekt i den grad dette er nødvendig...»

Videre heter det i tilsynets uttalelse:

«Det vises for øvrig til Oslo Børs, høringsbrev av 20. desember 2006 der det bla foreslås bestemmelser om informasjonsplikt ved fusjon og fisjon. Etter forslaget skal det i nærmere angitte tilfeller utarbeides et informasjonsdokument som skal godkjennes av Oslo Børs. Dersom Oslo Børs fastsetter interne børsregler i samsvar med forslaget, antar Kredittilsynet at Justisdepartementet vil vurdere i hvilken grad Foretaksregisteret bør påse at også slikt dokument er godkjent.»

Departementets forslag til nye §§ 13–31 og 13–32 i allmennaksjeloven er innholdsmessig i samsvar med forslaget i høringsnotatet. Forslaget innebærer blant annet at Foretaksregisteret utpekes som ansvarlig nasjonal myndighet til å kontrollere fusjonens lovlighet etter artikkel 10 og 11. Som nevnt i høringsnotatet skal prøvingen etter § 13–31 første ledd, jf. artikkel 10, av om nasjonale fusjonsvilkår er oppfylt også omfatte om det foreligger relevante godkjennelser fra offentlige myndigheter. Foretaksregisteret må i den forbindelse

blant annet kontrollere at det, der dette er relevant, foreligger tillatelser etter forretningsbankloven § 31, forsikringsloven §§ 3–6 og 13–1 samt finansieringsvirksomhetsloven §§ 2a-14 og 3–6, og at det er utarbeidet fusjonsprospekt i den grad dette er et vilkår for fusjonen. Oslo Børs har den 7. mars 2007 vedtatt reviderte regler om løpende forpliktelser for selskaper notert på Oslo Børs. I henhold til disse reglene punkt 3.5.3.1, jf. punktene 3.4 og 3.5,

skal overtakende selskap i en fusjon utarbeide et informasjonsdokument, som skal forelegges Oslo Børs for kontroll. Departementet finner det naturlig at Foretaksregisterets prøving i slike tilfeller også omfatter om informasjonsdokumentet er godkjent av børsen. Departementet slutter seg for øvrig til Kredittilsynets uttalelser om Foretaksregisterets rolle i forbindelse med kontrollen av fusjonens lovlighet.

10 Registrering og rettsvirkninger av fusjonen (artikkel 12 til 14)

Om registrering og rettsvirkninger av fusjonen het det følgende i *høringsnotatet* (punkt 4.9 s. 16–17):

«Artikkel 12 har bestemmelser om fusjonens ikrafttredelse. Tidspunktet for når fusjonen trer i kraft, skal avgjøres i samsvar med den EØS-statens lovgivning som det overtakende selskapet skal være underlagt. Ikrafttredelsestidspunktet er bestemmende for når rettsvirkningene av fusjonen inntreffer, jf. artikkel 14. For nasjonale fusjoner etter norsk rett trer en fusjon i kraft på tidspunktet for registrering av fusjonen, jf. allmennaksjeloven § 13–17 første ledd. Regelen bør være den samme ved fusjoner over landegrensene.

I artikkel 13 er det gitt bestemmelser om registrering og kunngjøring av fusjonen. Dette forutsettes å skje etter reglene i publisitetsdirektivet (direktiv 68/151/EØF) artikkel 3, jf. for norsk retts vedkommende lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak kapittel VI.

Det følger av sammenhengen med artikkel 11 at fusjonen ikke kan registreres som gjennomført før kompetent myndighet i den EØS-stat hvor det overtakende selskap skal være hjemmehørende, har foretatt lovlighetskontroll av fusjonen. Videre vil oppløsningen av det overdragende selskapet først kunne registreres når fusjonen er registrert for det overtakende selskapets vedkommende. For dette formål skal registeret som er ansvarlig for registreringen av det overtakende selskapet, underrette registreringsmyndighetene i den eller de øvrige EØS-stater der de deltakende selskapene er hjemmehørende om at fusjonen er registrert, jf. artikkel 13 annet ledd.

Artikkel 12 og 13 foreslås gjennomført i forslaget til henholdsvis § 13–34 annet ledd og § 13–33 annet ledd.

Rettsvirkningene av en fusjon over landegrensene er i utgangspunktet de samme som ved nasjonale fusjoner, jf. artikkel 14 som er gitt tilnærmet samme ordlyd som tredje selskapsdirektiv artikkel 19. Allmennaksjeloven § 13–17 første ledd nr. 1 til 6, som gjennomfører tredje selskapsdirektiv på dette punkt, bør derfor gis tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene. Ut over de rettsvirkninger som

(uttrykkelig) fremgår av allmennaksjeloven § 13–17 første ledd nr. 1 til 6, skal fusjonen ha som virkning at de deltakende selskapenes rettigheter og plikter som springer ut av arbeidsavtaler eller arbeidsforhold og som gjelder på det tidspunktet fusjonen trer i kraft, overføres til det overtakende selskapet, jf. artikkel 14 nr. 4. Departementet antar at denne rettsvirkningen allerede ville følge av allmennaksjeloven § 13–17 første ledd nr. 3 og reglene om virksomhetsoverdragelse i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) kapittel 16. For å sikre harmonisering med direktivet og klargjøre denne rettsvirkningen, foreslås det likevel å ta inn en uttrykkelig regel i forslaget til § 13–34 første ledd.»

Artikkel 14 nr. 3 har en bestemmelse om at enkelte særskilte formaliteter må foretas av det overtakende selskapet dersom den nasjonale lovgivningen stiller det som vilkår for at fusjonen skal få virkning. Bakgrunnen for bestemmelsen er at det i enkelte medlemsstater stilles formkrav for at overdragelse av blant annet fast eiendom skal ha virkning overfor en tredjepart ved fusjon. Noe slikt krav gjelder ikke etter norsk rett. Bestemmelsen krever derfor ikke nasjonal gjennomføring i Norge.

I artikkel 14 nr. 5 er det gitt regler om erverv av egne aksjer gjennom fusjonen. Den tilsvarende bestemmelsen i tredje selskapsdirektiv artikkel 19 nr. 2 er gjennomført i allmennaksjeloven § 13–17 første ledd nr. 4. Ved at sistnevnte bestemmelse foreslås gitt tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene, jf. forslaget til ny § 13–33 første ledd, vil bestemmelsen bli gjennomført i norsk rett.

Ingen *høringsinstanser* har hatt merknader til forslaget vedrørende gjennomføringen av artikkel 12 til 14.

Departementets forslag er i samsvar med forslaget i høringsnotatet, jf. forslaget til ny § 13–32 om registrering av fusjonen og § 13–33 om rettsvirkninger av fusjonen.

11 Regler til vern om de ansattes interesser

Direktivet inneholder flere særskilte regler til vern om de ansatte i de fusjonerende selskapene. Etter artikkel 5 bokstav d skal fusjonsplanen angi fusjonens sannsynlige virkninger for sysselsettingen. Videre skal styrets rapport om fusjonen inneholde en redegjørelse for den betydning fusjonen kan få for de ansatte i selskapet, jf. artikkel 7 første ledd. Disse bestemmelsene er omtalt i punkt 4 og 6.

Direktivet har i artikkel 16 bestemmelser om arbeidstakernes innflytelse i det fusjonerte selskapet. Utgangspunktet er at det er reglene om innflytelse i den medlemsstaten hvor det fusjonerte selskapet skal ha sitt forretningskontor som kommer til anvendelse. Dette gjelder likevel ikke dersom dette gir de ansatte dårligere rettigheter enn de hadde før fusjonen. I disse tilfellene skal det forhandles om de ansattes medbestemmelsesrett. Dersom partene blir enige om en avtale, er det denne avtalen som vil være bestemmende for de ansattes representasjon i det fusjonerte selskapets styrende organer. Blir partene ikke enige, skal de ansattes representasjon reguleres av standardbestemmelser i direktiv 2001/86/EF (SE-direktivet, som gjelder ansattes representasjon i SE-selskaper). I standardbestemmelsene del 3 bokstav b heter det at de ansatte har rett til å velge et antall medlemmer av ledelses- eller kontrollorganet i det fusjonerte selskapet tilsvarende den høyeste andel som anvendes i de berørte selskapene forut for fusjonen. Standardbestemmelsene bygger her på det såkalte «før-etter»-prinsippet om videreføring av arbeidstakernes rettigheter i det fusjonerte selskapet.

Om gjennomføringen av artikkel 16 het det følgende i *høringsnotatet* (punkt 4.10 s. 17–18):

«Det forslås å gjennomføre bestemmelsene i artikkel 16 i forskrift. Bakgrunnen for dette er at reglene knyttet til arbeidstakernes rett til innflytelse skiller seg fra de øvrige bestemmelsene i direktivet, som er selskapsrettslige. I tillegg er reglene om arbeidstakernes innflytelse detaljerte. Det anses derfor å være mer brukervennlig å innta disse reglene i en egen forskrift.

I § 13–35 er det forslått en hjemmel til å fastsette nærmere regler om arbeidstakernes innflytelse i forskrift. Dette er i samsvar med ordningen etter SE-loven § 3 og SCE-loven § 3. Arbeids- og inkluderingsdepartementet som har ansvaret for gjennomføringen av artikkel 16, tar sikte på å sende ut et eget høringsbrev vedrørende arbeidstakernes innflytelse til våren 2007.»

Landsorganisasjonen i Norge (LO) skriver i sin høringsuttalelse:

«LO beklager at Justisdepartementet velger å forskriftsfeste arbeidstakermedvirkning og ikke lovfeste dette. LO forutsetter at forskriftene sendes på høring med detaljert høringsnotat.»

Etter departementets syn er det ikke hensiktsmessig å innta de detaljerte reglene om arbeidstakernes innflytelse i allmennaksjeloven. En slik regulering ville føre til en betydelig oppsvulming av loven, og ville gi et uoversiktlig lovverk. Tematisk skiller også reglene seg vesentlig fra de øvrige reglene i allmennaksjeloven kapittel 13, som i det alt vesentlige er av selskapsrettslig karakter. Departementet viser dessuten til at de tilsvarende reglene om arbeidstakernes innflytelse i europeiske selskaper og europeiske samvirkeforetak er regulert i forskrift, jf. forskrift 1. april 2005 nr. 273 og forskrift 3. november 2006 nr. 1213. Videre finner departementet grunn til å understreke at selv om reglene fastsettes i forskrift, vil våre EØS-rettslige forpliktelser sette rammene for departementets adgang til å endre reglene. Departementet er derfor blitt stående ved at reglene om arbeidstakernes innflytelse i det fusjonerte selskapet bør reguleres i forskrift. I lovutkastet § 13–34 er det foreslått en hjemmel til å gi slik forskrift.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet tar sikte på å sende på høring forslag til forskrift om de ansattes innflytelse i det fusjonerte selskapet i løpet av høsten 2007.

12 Regler til vern om mindretallsaksjeeiere og kreditorer

12.1 Generelt

Interessene til mindretallsaksjeeiere og kreditorer er beskyttet gjennom flere av bestemmelsene i direktivet. Etter artikkel 6 nr. 2 bokstav c skal det i kunngjøringen av fusjonen opplyses om hvordan kreditorer og mindretallsaksjeeiere skal gå frem for å utøve sine rettigheter, jf. punkt 5. Styrets rapport skal videre redegjøre blant annet for den betydning fusjonen kan få for aksjeeierne og kreditorene i selskapet, jf. artikkel 7 første ledd som er omtalt i punkt 6. Videre foreskriver direktivet at regler i nasjonal rett til beskyttelse av kreditorer og aksjeeiere skal anvendes tilsvarende for fusjoner over landegrensene, jf. artikkel 4 nr. 2, jf. nr. 1 bokstav b.

Når det gjelder *kreditorenes* krav, vil disse bestå også etter fusjonen, selv om det overtakende selskapets forretningskontor eventuelt blir å finne i en annen EØS-stat. Den nye jurisdiksjonen kan likevel ha et dårligere kreditorvern enn det som gjelder etter norsk rett. Språkproblemer og økte geografiske avstander kan også vanskeliggjøre inndringen i praksis. Ved at reglene i allmennaksjeloven §§ 13–15 og 13–16 foreslås gitt tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene, jf. lovforslaget § 13–25 annet ledd nr. 5, vil imidlertid kreditorenes interesser være ivaretatt. Etter allmennaksjeloven § 13–15 skal Foretaksregisteret varsle selskapets kreditorer, og selskapet må håndtere innsigelser fra kreditorene slik det kreves etter § 13–16. Når fristen for innsigelser er utløpt, og forholdet til kreditorene er avklart, skal selskapet gi melding til Foretaksregisteret. Først når Foretaksregisteret mottar slik melding, kan det utstede fusjonsattesten etter lovforslaget § 13–31. På finanslovgivningens område gjelder i tillegg særlige verneregler for én gruppe kreditorer, kundene, jf. forretningsbankloven § 31 annet ledd og forsikringsloven § 13–1 annet ledd. Disse vernereglene vil gjelde også ved fusjoner over landegrensene.

Aksjeeiernes interesser har prosessuelt vern gjennom allmennaksjelovens regler om utarbeidelse av og krav til innholdet i fusjonsplanen, jf. lovforslaget § 13–26, underretning til aksjeeierne om

fusjonsplanen, jf. § 13–12, utarbeidelse av styrets rapport og en uavhengig sakkyndig redegjørelse for fusjonen, jf. § 13–9 og lovforslaget §§ 13–27 og 13–28, samt kravet om at generalforsamlingens beslutning treffes med flertall som for vedtektsendring, jf. allmennaksjeloven § 13–3 annet ledd første punktum. I dette siste ligger at et mindretall på en tredjedel av aksjene kan forhindre at selskapet vedtar fusjonen. Videre oppstiller allmennaksjeloven et materielt vern for aksjeeierne gjennom likhetsgrunnsetningen i § 4–1 og generalklausulen i § 5–21. Dette vil gjelde også ved fusjoner over landegrensene.

12.2 Innløsningsrett for mindretallsaksjeeiere

12.2.1 Generelt

Det følger av artikkel 4 nr. 2 siste punktum i direktivet at medlemsstatene kan vedta bestemmelser med sikte på å sikre hensiktsmessig beskyttelse for mindretallsaksjeeiere som har motsatt seg fusjonen. Et mulig tiltak for å beskytte mindretallsaksjeeiere kan være å innføre en rett til å tre ut av selskapet, ved at selskapet innløser deres aksjer. Etter gjeldende norsk rett har ikke mindretallsaksjeeierne noen slik innløsningsrett ved nasjonale fusjoner.

12.2.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet ble det for fusjoner over landegrensene foreslått å innføre en rett for en aksjeeier som har motsatt seg fusjonen, til å kreve sine aksjer innløst. Retten var etter forslaget begrenset til aksjeeiere i de overdragende selskapene, og den skulle bare gjelde dersom det overtakende selskapet ville bli hjemmehørende i en annen EØS-stat enn Norge.

Departementet viste i høringsnotatet til at hensiktsmessigheten av en regel om innløsningsrett ved nasjonale fusjoner ble vurdert av Justisdepartementet i forbindelse med forberedelsen av aksjeloven av 1976. Fra denne vurderingen i Ot.prp. nr. 19 (1974–1975) s. 203–204 ble følgende gjengitt:

«Etter departementets mening må spørsmålet om innløsningsrett etter § 139 ses i sammenheng med de generelle synspunkter om fusjon som departementet har gjort gjeldende under avsnitt 4.14.3 foran. Når man i samsvar med disse synspunkter ser fusjon som et forhold som bare i begrenset utstrekning er bristende forutsetning i forhold til selskapets medkontrahter, er det full grunn til å vurdere om ikke aksjeeierne også bør kunne tvinges til å være med i det overtakende selskap.

Full parallellitet er det neppe til stede her bl.a fordi aksjeeierens andel i det opptakende selskap vil bli mindre enn det selskap som oppløses. Dette får praktisk betydning bl.a for utøving av minoritetsrettigheter. Det synes imidlertid ikke grunn til å legge avgjørende vekt på dette bl.a på bakgrunn av at aksjeeierne også ved kapitalforhøyelse etter omstendighetene vil se sin andel redusert. Dette er noe som bl.a aksjeeierne i det overtakende selskap må tåle. Videre kan pekes på at både i aksjelovinnstillingen [og] i departementets lovutkast er retten til innløsning ved formålsendringer sløffet, se § 9–14. At fusjonen kan innebære en endring av selskapets formål, synes på denne bakgrunn ikke å kunne begrunne en innløsningsrett. Tilbake står da det forhold at fusjonen kan innebære en endring av den økonomiske risiko, og at fusjonsadgangen etter forholdene kan misbrukes. Heller ikke dette synes avgjørende. Som påpekt foran er det departementets forutsetning at selskapets avtalepartnere normalt må godta at det kommer en annen debitor i selskapets sted. Og skulle det foreligge misbruk f.eks. i den form at vederlaget setter urimelig lavt, synes de alminnelige misbruksregler tilstrekkelige.

Innløsningsretten har dessuten klart uheldige sider. Den kan bety en belastning på selskapenes likviditet som undergraver de kontinuitetssynspunkter som forslaget ellers bygger på. Den kan videre føre til usikkerhet i forbindelse med forhandlinger om fusjonsavtale, fordi det vil være uklart hvilke forutsetninger avtalen skal bygges på. Som nevnt av enkelte høringsinstanser gir innløsningsretten også en viss spekulasjonsadgang. Denne kan begrenses ved at innløsningssummen fastsettes etter aksjenes omsetningsverdi, men den er like fullt til stede.»

Ved forberedelsen av aksjeloven og allmennaksjeloven 1997 sluttet departementet seg til disse synspunktene og gikk ikke inn for noen særlig innløsningsregel ved fusjon og fisjon, jf. Ot.prp. nr. 36 (1993–1994) s. 131–132.

Aksjeeiere kan imidlertid oppleve en fusjon med flytting av forretningssted til utlandet som

mer inngripende enn en nasjonal fusjon. Departementet pekte derfor i høringsnotatet på at spørsmålet om å innføre innløsningsrett kan stå i en annen stilling ved en fusjon over landegrensene, hvor det overtakende selskapet skal ha sitt forretningssted og bli underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn det overdragende selskapet.

Om forholdet til SE-loven het det i høringsnotatet (punkt 4.11 s. 19–20):

«I forbindelse med forberedelsen av SE-loven uttrykte Justisdepartementet «en viss tvil» om hvorvidt det burde gis særskilte regler til vern av mindretallsaksjeeierne ved flytting av et SE-selskap. Når departementet ikke fant å ville foreslå slike regler, hadde det sammenheng med uklarhet knyttet til om regler til beskyttelse av mindretallsaksjeeierne ville være forenlig med SE-forordningen, jf. Ot.prp. nr. 17 (2004–2005) s. 22, hvor det heter:

‘Som påpekt i høringsnotatet, kan slike regler komme i strid med hovedformålet i forordningen, som er å legge til rette for at selskaper kan flytte på tvers av landegrensene uten hinder av regler i nasjonal lovgivning. Det virker også uklart hvor langt man kan gå i å gi regler i nasjonal lovgivning som effektivt beskytter mindretallsaksjeeiere ved flytting av selskapet. I fortalen punkt 24 i forordningen heter det at beskyttelsen bør ligge innenfor rimelige grenser. Hva som kan anses «rimelig» i en slik sammenheng, er ikke opplagt.’

Direktivet om fusjoner over landegrensene inneholder ikke noen tilsvarende begrensning med hensyn til hvilke regler som kan gis til beskyttelse av mindretallsaksjeeierne.»

Videre het det i høringsnotatet (s. 20):

«Justisdepartementet ser at et skjønn om fastsettelse av innløsningssum vil kunne være tid- og kostnadskrevende, og således representere en faktisk begrensning i direktivets formål om å lette adgangen til å gjennomføre fusjoner over landegrensene. Et stykke på vei kommer imidlertid her regelen i direktivet artikkel 10 nr. 3 selskapene til hjelp. Etter denne bestemmelsen kan fusjonen i enkelte tilfeller gjennomføres selv om det er begjært skjønn til fastsettelse av innløsningssummen. Dette gjelder dersom lovgivningen i de øvrige berørte EØS-statene også har regler om en fremgangsmåte for godtgjøring til mindretallsaksjeeiere, eller dersom beslutningen om fusjon i de øvrige selskapene inneholder en uttrykkelig aksept av at en slik fremgangsmåte kan anvendes. Regler om innløsning av mindretallsaksjeeiere er gitt eller foreslås innført blant annet i dansk, finsk og tysk rett.»

Forslaget om å innføre innløsningsrett ble i høringsnotatet for øvrig begrunnet på følgende måte (s. 20):

«En fusjon over landegrensene vil kunne innebære at det fusjonerte selskapet underlegges nye rettsregler som ikke var forutsigbare for aksjeeierne da de ervervet sine aksjer. Videre vil skifte av forretningssted kunne medføre både store geografiske avstander til generalforsamlinger og selskapets ledelse og at korrespondanse og selskapsdokumenter blir utformet på et fremmed språk. Slike rettslige og praktiske begrensninger i muligheten til å utøve aksjonærrettigheter i en annen EØS-stat kan tale for at det gis regler til vern av mindretallsaksjeeierne.»

12.2.3 Høringsinstansenes syn

Alle høringsinstansene som har uttalt seg om forslaget om å innføre en innløsningsrett for mindretallsaksjeeierne, er negative til slike regler.

Både *Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon* og *Den Norske Advokatforening* gir uttrykk for at regler om innløsning vil kunne virke begrensende på grenseoverskridende fusjoner. *Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon* uttaler i den forbindelse at:

«...en innløsningsrett for mindretallsaksjeeierne vil kunne anses som en begrensning på det formål direktivet om fusjon over landegrensene legger opp til; å bidra til integrasjon av de europeiske markeder og gjøre det europeiske næringslivet mer fleksibelt og konkurransedyktig».

Den Norske Advokatforening peker også på at reglene om innløsningsrett må ses i sammenheng med den foreslåtte regelen i høringsnotatet om at Foretaksregisteret som hovedregel ikke kan utstede fusjonsattesten dersom det er begjært skjønn til fastsettelse av innløsningssummen:

«Denne reguleringen styrker argumentet om at en innløsningsrett for minoritetsaksjonære vil kunne være et faktisk hinder for å gjennomføre en fusjon over landegrensene.»

Flere av høringsinstansene har vist til at innløsningsrett for mindretallsaksjeeierne vil skape usikkerhet ved fusjonsforhandlingene og øke risikoen for spekulasjon eller trenering fra mindretallsaksjeeiernes side. *Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon* uttaler om dette:

«Videre mener HSH at den usikkerhet som i denne sammenheng kan oppstå i forbindelse med fusjonsforhandlingene vil være svært

uheldig, og kunne legge hindringer i veien for gjennomføringen av økonomisk fornuftige transaksjoner. I tillegg kommer likviditetsbelastningen og faren for spekulasjon som reglene kan føre til.»

Også *Næringslivets Hovedorganisasjon* betoner faren for at aksjeeierne vil spekulere i fusjonen:

«Det er kjent fra oppkjøpssituasjoner at enkelte investorer kjøper aksjer i selskaper for å spekulere i den usikkerheten som asal. § 4–25 representerer – dette er antagelig blitt enda mer aktuelt enn da Justisdepartementet vurderte innløsningsordningen i proposisjonene for aksjelovene 1976 og 1997. Spekulasjonsmuligheten økes – og gir dermed en økt transaksjonsrisiko ved grensekryssende fusjoner – ved den ordning som er foreslått.»

Næringslivets Hovedorganisasjon fremholder videre:

«Med forslaget om innløsningsordning risikerer man [...] at mindre aksjeeiere får en uberettiget sterk stilling overfor de andre aksjeeierne i planleggingen av en fusjon; opsjonen til å kreve seg innløst kan benyttes til å fremtvinge et aksjekjøp til en høy pris i forkant av fusjonen.»

Finansnæringens Hovedorganisasjon viser til at innløsningsreglene gir grupperinger adgang til å trenere fusjonsprosessen ut fra strategiske hensyn:

«[D]et vil være svært vanskelig for selskapet å forhandle med mindretallsaksjeeiere med innløsningsrett.»

Videre understreker *Finansnæringens Hovedorganisasjon* at en innløsningsrett vil undergrave kontinuitetssynspunktet som fusjonsreglene bygger på.

Næringslivets Hovedorganisasjon gir uttrykk for at innløsningskrav vil være et forstyrrende element for en fusjonsprosess:

«... ikke minst ved at fusjonsplanen og saksdokumentene er basert på aksjekapitalforhold som er kjent før generalforsamlingen godkjenner fusjonen. Ofte forutsetter man i fusjonsplanene at aksjekapitalforholdene nettopp ikke endres».

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon viser til at en aksjeeier uansett vil ha akseptert en økonomisk risiko ved sin investering.

Både *Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon* og *Næringslivets Hovedorganisasjon* fremhever at mindretallsaksjeeieren har adgang til

å selge aksjene sine. Om dette heter det i høringsuttalelsen til *Næringslivets Hovedorganisasjon*:

«Allerede ved kunngjøringen av en fusjon vil aksjeeierne bli kjent med fusjonen – i praksis mer enn én måned før generalforsamlingen som skal godkjenne fusjonen. Aksjeeierne vil da få tilsendt fusjonsdokumentene – i tillegg til dokumentasjon etter prospektdirektivet. På denne måten vil aksjeeierne bli kjent med forskjellene mellom det norske og det utenlandske selskapet. Videre vil det gå mer enn to måneder etter generalforsamlingen før aksjene blir byttet om til utenlandske aksjer. Aksjeeierne vil altså ha mer enn tre måneder til å selge aksjene, om de ikke ønsker å delta i det fusjonerte selskapet. Allerede i denne perioden vil de kunne oppnå 'virkelig verdi', slik målet er i forslaget til asal. § 13–31 tredje ledd.

Vi mener at mindretallsaksjeeiere i børsnoterte selskaper langt på vei allerede er beskyttet ved muligheten til å selge aksjene i et fungerende marked. Denne situasjonen er vesensforskjellig fra den innløsningsordning som virker i dag (asal. § 4–25), der omsetningskursen – som vil spille en stor rolle for innløsningskursen – i realiteten er satt ensidig av tilbyderer. Om man skulle ha med mindre likvide aksjer å gjøre, er dette en risiko som investorene allerede er kjent med før en fusjon.»

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon peker videre på at:

«Uansett må det forutsettes at generalforsamlingens vedtak om fusjon over landegrensene bygger på en vurdering om at en slik fusjon er økonomisk hensiktsmessig. Dersom mindretallsaksjeeiere mener det foreligger misbruk (f. eks. ved at vederlaget settes urimelig lavt) foreligger alminnelige misbruksregler.»

Finansnæringens Hovedorganisasjon mener at behovet for å beskytte mindretallsaksjeeierne også vil reduseres dersom forslaget til EUs direktiv om aksjonærrettigheter blir vedtatt:

«Regelen synes også dårlig begrunnet ut fra at det er ny lovgivning på gang som nettopp tar sikte på å avhjelpe utfordringer som grenseoverskridende eierskap gir for aksjeeiere. Det vises i den forbindelse til forslaget til direktiv om aksjonærrettigheter, som er i ferd med å bli vedtatt av EU-parlamentet og Rådet, og som legger til rette for elektronisk deltakelse og avstemning på generalforsamlinger, bruk av fellesoppnevnt fullmektig for aksjonærene mv.»

Også *Næringslivets Hovedorganisasjon* kommenterer behovet for innløsningsregler i lys av EØS-harmoniserte regler:

«Siden det overtakende selskap i en grensekryssende fusjon alltid vil være hjemmehørende i EØS, antar vi at harmoniseringen av selskapsretten gjør at de rettsreglene som gjelder for det overtakende selskapet ikke vil være så vesensforskjellige fra de norske at dette i seg selv bør gi rett til innløsning. Forutsetter man at det overtakende selskap er børsnotert, som vil være det mest praktiske for selskaper med mindretallsaksjeeiere som har behov for vern, må man blant annet anta at dette selskapet i det minste vil gi informasjon på engelsk, som etter verdipapirhandelloven § 5–17 er offisielt prospektspråk i Norge. Det overtakende selskap vil også være notert på en markeds plass regulert av den samme EØS-retten som regulerer norske markeds plasser.»

NHO tillegger at det vil gi aksjeeierne en viss beskyttelse at en fusjon, i motsetning til hva tilfellet er ved oppkjøp, vil være fremforhandlet og vurdert av styret. NHO har i tillegg følgende merknad:

«Etter gjeldende selskapsrett vil et norsk børsnotert selskap ved fusjon alltid bli innfusjonert i et annet norsk selskap. Det er vanskelig å se for seg at ikke det overtakende selskap er børsnotert. Ved rene oppkjøp vil minoritetsaksjeeierne være vernet gjennom børslovens regler om søknad om strykning og reglene om tvangsinnløsning av minoritetsaksjeeiere. I dag er mindretallsaksjeeierne dermed beskyttet gjennom markeds messige og lovmessige mekanismer. Vi antar at markeds plassene selv vil etablere regler som verner mindretallsaksjeeierne ved grensekryssende fusjoner, for eksempel ved krav om at vederlagsaksjene er børsnoterte. Dette reduserer behovet for innløsningsretten i børsnoterte selskaper.»

Den Norske Advokatforening fremholder at innløsningsregler for mindretallsaksjeeiere ved fusjoner over landegrensene vil føre til en disharmoni i forhold til reglene om SE-selskaper:

«Ved vedtakelse av SE-loven ble det fremhevet at flytting av et SE-selskap ville kunne oppleves av aksjonærene som mer inngripende enn en fusjon. Det ble likevel ikke foreslått regler om innløsning ettersom dette ville kunne begrense et selskaps flytteadgang. En konsekvent regulering av minoritetenes rettigheter i forbindelse med at det skjer endringer i den etablerte tilstand, og analogi fra regelsettet vedrørende SE-selskaper, kan derfor tale i mot å åpne for en innløsningsadgang også ved grenseoverskridende fusjoner.»

12.2.4 Departementets vurdering

Departementet er under en viss tvil kommet til at forslaget i høringsnotatet om å innføre innløsningsrett ikke bør følges opp. For en mindretallsaksjeeier som har stemt mot forslaget om fusjon over landegrensene, vil fusjonen kunne føles som inngripende dersom hovedkontoret til det fusjonerte selskapet blir å finne i en annen EØS-stat. Geografiske avstander og praktiske og rettslige hindre vil kunne vanskeliggjøre ivaretagelsen av aksjeeierens rettigheter. Departementet er imidlertid enig med Finansnæringens Hovedorganisasjon i at det nylig vedtatte direktivet om aksjonærrettigheter (direktiv 2007/36/EF av 11. juli 2007) vil, når det blir gjennomført i nasjonal rett, avbøte enkelte av de negative virkningene som fusjonen kan ha for aksjeeierne i selskaper som er tatt opp til handel på regulert marked. Først og fremst gjelder dette adgangen til å delta og avgi stemme på generalforsamlingen i det fusjonerte selskapet. Direktivet inneholder blant annet regler om at aksjeeieren kan avgi sin stemme ved fullmakt, og regler om at aksjeeiere i de selskaper som ønsker det, kan delta på generalforsamling ved elektroniske midler, uten å være til stede fysisk.

Samtidig er det på det rene at en innløsningsrett vil kunne innebære en rekke ulemper for sel-

skapene som deltar i fusjonen. Departementet viser til høringsuttalelsene som er referert i punkt 12.2.3. Mindretallsaksjeeierens behov for beskyttelse i form av innløsning må veies mot disse praktiske og økonomiske betenkelighetene for de fusjonerende selskapene. Etter departementets oppfatning gjør det seg gjeldende tungtveiende hensyn mot en innløsningsadgang for mindretallsaksjeeiere. En regel om innløsningsrett kan ha konsekvenser for et selskaps mulighet til å gjennomføre fusjonen på en måte som vil være mindre forenlig med hovedformålet bak reglene om grenseoverskridende fusjoner – som er å legge til rette for slike fusjoner. Tatt i betraktning at mindretallsaksjeeierne i en viss utstrekning vil være beskyttet av andre regler, som det er referert til i punkt 12.1, og i selskaper notert på regulert marked også av reglene i direktivet om aksjonærrettigheter, har departementet kommet til at det ikke bør foreslås regler om innløsning. Departementet har her også lagt vekt på hensynet til likhet med reglene for nasjonale fusjoner samt reglene for stiftelse av europeisk selskap og europeisk samvirkeforetak ved fusjon.

Departementets forslag om ikke å innføre innløsningsrett for mindretallsaksjeeiere innebærer at artikkel 10 nr. 2 ikke foranlediger noen gjennomføring i norsk rett.

13 Ugyldighet (artikkel 17)

Dersom fusjonen har trådt i kraft i samsvar med artikkel 12, kan den ikke senere erklæres ugyldig, jf. artikkel 17. Direktivet innfører dermed en mer restriktiv adgang til å få kjent en fusjonsbeslutning ugyldig enn det som følger av tredje selskapsdirektiv og allmennaksjeloven § 13–20. Etter § 13–20 kan gyldigheten av et selskaps beslutning om fusjon angripes ved søksmål, forutsatt at dette reises før fusjonen er registrert i Foretaksregisteret. Et søksmål har imidlertid ikke oppsettende virkning for registreringen av fusjonen, med mindre dette blir uttrykkelig bestemt av domstolen søksmålet er brakt inn for, jf. Magnus Aarbakke m.fl., *Aksjeloven og allmennaksjeloven, kommentarutgave*, 2. utgave, 2004 s. 837. En beslutning om nasjonal fusjon vil derfor kunne kjennes ugyldig også etter at fusjonen er registrert. Som følge av artikkel 17 foreslo departementet i *høringsnotatet* (punkt 4.12 s. 20–22) en regel om at en beslutning om fusjon over landegrensene ikke kan kjennes ugyldig etter at fusjonen er trådt i kraft.

Direktivet kan imidlertid ikke antas å være til hinder for at det før ikrafttredelse av fusjonen kan reises søksmål om gyldigheten av fusjonsbeslutningen, og at søksmålet i så fall kan gis oppsettende virkning for registreringen av fusjonen. Om hvorvidt det bør gis en slik regel i norsk rett og om den nærmere utformingen av regelen het det i *høringsnotatet* (s. 21):

«Departementet mener det kan være behov for å gi aksjeeiere og andre søksmålsberettigede etter § 5–22 adgang til å anfekte en beslutning om grenseoverskridende fusjon. Det er imidlertid et spørsmål hvor lenge en slik adgang skal stå åpen. For nasjonale fusjoner er tidspunktet fusjonen registreres i Foretaksregisteret avgjørende for når søksmålsadgangen avskjæres, jf. § 13–20. Der det overtakende selskapet er norsk, vil registreringstidspunktet sammenfalle med tidspunktet for ikrafttredelse av fusjonen, jf. forslaget til § 13–34 annet ledd og § 13–33. Er derimot det norske selskapet overdragende selskap i fusjonen, vil registreringen i Foretaksregisteret først finne sted etter at fusjonen har trådt i kraft. Selv om registreringsmyndigheten som registrerer ikrafttredelsen av fusjonen etter artikkel 13 annet ledd skal underrette de øvrige berørte registre «uten

opphold», vil det i disse tilfellene oppstå en tidsluke mellom ikrafttredelsen og registreringen i Foretaksregisteret. Det ville derfor ikke være forenlig med artikkel 17 å velge registrering i Foretaksregisteret som skjæringstidspunkt.

Et alternativ er å la ikrafttredelsestidspunktet være avgjørende for når søksmålsadgangen avskjæres. Dette ville harmonere med ordlyden i artikkel 17, som bestemmer at fusjonen ikke kan kjennes ugyldig etter at den har trådt i kraft. Ikrafttredelse er imidlertid problematisk som skjæringstidspunkt der det norske selskapet er overdragende selskap i fusjonen. Etter at Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattesten etter forslaget til § 13–32, vil den resterende del av fusjonsprosessen forløpe uten medvirkning fra norske myndigheter. Det vil derfor kunne knytte seg usikkerhet til når fusjonen kan forventes å tre i kraft. Videre vil det kunne by på praktiske vanskeligheter å få varslet den utenlandske registreringsmyndigheten om søksmålet i tide. Den utenlandske registreringsmyndigheten vil heller ikke være bundet av en beslutning avsagt av en norsk domstol om å gi søksmålet oppsettende virkning. Å la tidspunktet for ikrafttredelse være avgjørende, vil derfor gi en lite praktikabel regel.»

I *høringsnotatet* foreslo departementet på denne bakgrunn at søksmålsadgangen skal stå åpen frem til Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattesten etter forslaget til § 13–31. Fra *høringsnotatet* (s. 21–22) siteres:

«Dersom det fremmes et søksmål før dette tidspunktet og søksmålet gis oppsettende virkning, kan Foretaksregisteret utsette utstedelsen av attesten, og fusjonen vil da ikke kunne gjennomføres i de øvrige involverte EØS-stater. Et søksmål før utstedelse av attesten vil derfor effektivt kunne stanse gjennomføringen av fusjonen. Å velge utstedelse som skjæringstidspunkt harmonerer også med systemet med lovlighetskontroll av fusjonen. Fusjonsattesten er bevis for at selskapene oppfyller vilkårene for å fusjonere. Eventuelle innsigelser mot gyldigheten av fusjonsbeslutningen bør være fremkommet før fusjonsattesten utstedes. En slik regel fremstår heller ikke som urimelig for de søks-

målsberettigete, da fristens lengde, i antall dager, normalt vil være den samme som ved nasjonale fusjoner. I § 13–36 første ledd er det derfor foreslått en regel om adgang til å anfekte en beslutning om fusjon over landegrensene inntil Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattesten.»

For å gjøre søksmålsadgangen effektiv, foreslo departementet at retten som søksmålet er brakt inn for, gis hjemmel til å beslutte at søksmålet skal ha oppsettende virkning for registreringen av fusjonen.

Videre ble det foreslått at reglene om frist for å avhjelpe mangler, jf. § 13–20, reglene om virkningen av en dom om ugyldighet og hvordan en ugyldighetsdom skal gjøres kjent, jf. § 13–21, samt reglene om solidarisk ansvar for selskapene, jf. § 13–22, gis tilsvarende anvendelse ved fusjoner over landegrensene.

Den Norske Advokatforening har uttrykt støtte til forslaget. *Finansnæringens Hovedorganisasjon* mener det bør fremgå av lovteksten at der det norske selskapet er det overdragende selskapet, vil det være tidspunktet for utstedelse av fusjonsattesten som er skjæringstidspunktet for den oppsettende virkningen som retten kan beslutte.

Departementet mener at aksjeeierne og andre søksmålsberettigede etter § 5–22 bør ha rett til å angripe en beslutning om fusjon over landegrensene ved søksmål, forutsatt at søksmålet reises før Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattesten etter § 13–31. Som følge av artikkel 17, kan

fusjonen ikke kjennes ugyldig etter at den har trådt i kraft. Det er derfor et behov for å gi retten kompetanse til å beslutte at et ugyldighetssøksmål skal ha oppsettende virkning for fusjonsprosessen.

Når det gjelder hvilken handling den oppsettende virkningen skal knyttes til, er det ikrafttredelsen av fusjonen som det er viktig å stanse for den som anfekter fusjonsbeslutningen. Er det norske selskapet det overtakende selskap i fusjonen, faller ikrafttredelsen i tid sammen med registreringen av fusjonen. I disse tilfellene vil det være tilstrekkelig å knytte den oppsettende virkningen til registreringen av fusjonen. En regel som åpner for at registreringen kan stanses, vil være til gunst for de søksmålsberettigede ettersom det da blir mulig for retten å beslutte oppsettende virkning også etter at Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattesten. Dersom det norske selskapet er overdragende selskap, vil fusjonen først registreres i Foretaksregisteret etter at den har trådt i kraft. I høringsnotatet ble det lagt til grunn at Foretaksregisteret i disse tilfellene normalt bør stanse prosessen med utstedelse av fusjonsattesten. Departementet har forståelse for synspunktet til Finansnæringens Hovedorganisasjon om at det kan være ønskelig at dette fremgår direkte av lovteksten. I forslaget til ny § 13–35 annet ledd i allmennaksjeloven er det derfor gjort en tilføyelse om at søksmålet kan gis oppsettende virkning for «utstedelsen av fusjonsattesten etter § 13–31». For øvrig er forslaget i samsvar med det som ble foreslått i høringsnotatet.

14 Fusjon mellom morselskap og heleid datterselskap (artikkel 15)

Artikkel 15 har regler om forenklet fusjonsprosedyre ved mor-datterfusjoner. Fusjoner mellom et morselskap og et eller flere *heleide* datterselskap er regulert i artikkel 15 nr. 1. Ved slike fusjoner er det stilt færre krav til innholdet i fusjonsplanen. Videre gjelder ikke noe krav om utarbeidelse av sakkyndig redegjørelse eller noe krav om at generalforsamlingen i det overdragende selskapet skal godkjenne fusjonsplanen. Om gjennomføringen av artikkel 15 nr. 1 het det i *høringsnotatet* (punkt 4.13 s. 22):

«Tredje selskapsdirektiv artikkel 24 åpner for at EØS-statene kan innføre forenklede regler for nasjonale fusjoner med et heleid datterselskap. For norsk retts vedkommende er det gitt slike regler ved allmennaksjeloven § 13–24. Da reglene i direktivet om fusjoner over landegrensene artikkel 15 avviker noe fra det som gjelder etter tredje selskapsdirektiv og allmennaksjeloven § 13–24, foreslås det at grenseoverskridende mor-datterfusjoner undergis selvstendig regulering, jf. forslaget til § 13–37.»

Direktivet artikkel 15 nr. 2 åpner, i likhet med tredje selskapsdirektiv artikkel 29, for at forenklede regler kan gis ikke bare for fusjon med heleid datterselskap, men også der morselskapet eier 90 % eller mer av aksjene i datterselskapet. I norsk rett er denne adgangen ikke benyttet. Om dette heter det i Ot.prp. nr. 36 (1993–1994) s. 241:

«Når det gjelder tilfeller hvor morselskapet eier mellom 90 og 100 prosent av datterselskapets aksjer, mener departementet at morselskapet bør gå veien om tvungen overføring av de resterende aksjene etter utkastet §4–20.»

I *høringsnotatet* ble det lagt til grunn at dette synspunktet fortsatt hadde gyldighet. I den forbindelse ble det uttalt (s. 22–23):

«En aksjeeier som eier mer enn 90 % av aksjene i et selskap, vil kunne gjøre bruk av reglene i allmennaksjeloven § 4–25 om tvungen overføring av aksjer i datterselskap for å sikre seg 100 % av aksjene. Departementet mener derfor at det ikke er behov for å gi forenklede regler

for de tilfellene der morselskapet eier 90 % av aksjene i datterselskapet.»

Den Norske Advokatforening er uenig i departementets vurdering:

«Advokatforeningen frykter at man med dette innfører en annen regel enn den som er vedtatt gjennom direktivet. Ved å kreve at selskaper som eier mer enn 90 % av datterselskapet først må igjennom prosessen i asal. § 4–25, lager man en regel som er mer omfattende enn den som følger av direktivets ordlyd. Advokatforeningen foreslår derfor at selskaper med over 90 % eierskap i det overdragende datterselskapet bør kunne benytte seg av den forenklede fusjonsprosedyren.»

Departementet foreslår forenklede regler til gjennomføring av artikkel 15 nr. 1 i samsvar med forslaget i *høringsnotatet*, jf. forslaget til ny § 13–36 i allmennaksjeloven.

Etter departementets oppfatning er det ikke hensiktsmessig å innføre en forenklet prosedyre for fusjoner der morselskapet eier mellom 90 og 100 % av aksjene i datterselskapet. Hensynet til mindretallsaksjeeierne taler mot forenklede fusjonsregler i et slikt tilfelle. Som nevnt i *høringsnotatet*, kan departementet heller ikke se at det er noe sterkt behov for å gi slike regler. Majoritetsaksjeeieren kan i disse tilfellene gå veien om tvangsinnløsning av aksjene i datterselskapet. Alternativet er å gjennomføre fusjonen etter de alminnelige regler som gjelder for andre fusjoner over landegrensene.

Når det gjelder *høringsuttalelsen* fra Den Norske Advokatforening, vil departementet bemerke at regelen i artikkel 15 nr. 2 ikke pålegger medlemsstatene noen plikt til å innføre regler om forenklet prosedyre i de situasjoner som er nevnt i bestemmelsen, med mindre det gjelder forenklede regler for nasjonale fusjoner. Tvert imot fremgår det av artikkel 15 nr. 2 at det i disse tilfellene stilles krav til rapporter fra uavhengige sakkyndige i den grad dette følger av nasjonal rett.

15 Forholdet til enkelte andre rettsområder

15.1 Generelt

Hvis en ser bort fra de arbeidsrettslige reglene i artikkel 16, dekker ikke direktivet andre rettsområder enn de rent selskapsrettslige. For andre rettsområder, som for eksempel skatterett, regnskapsrett og konkurranserett, er det derfor den nasjonale rett i den enkelte stat som vil gjelde.

Når det gjelder forholdet til *skatt*, het det i *høringsnotatet* (punkt 4.14 s. 23):

«.....fusjonsskattedirektivet (direktiv 90/434/EØF) [er ikke] innlemmet i EØS-avtalen. En sammenslåing mellom et aksjeselskap/allmennaksjeselskap og et utenlandsk selskap er derfor skattepliktig etter skattelovens alminnelige bestemmelser om realisasjon, utbytte og uttak. Gjennomføringen av direktivet om fusjon over landegrensene vil nødvendiggjøre tilpasninger i skatteloven. De skattemessige problemstillinger ved grenseoverskridende fusjoner knytter seg imidlertid ikke til gjennomføringen av direktivet, og vil derfor ikke vurderes nærmere her. Finansdepartementet arbeider med spørsmål knyttet til tilpasning av skattereglene.»

Det fremgår av fortalen til direktivet punkt 9 at direktivet ikke berører anvendelsen av lovgivning om tilsyn med foretakssammenslutninger, verken på fellesskapsplan, ved forordning (EF) nr. 139/2004, eller på medlemsstatsplan. *Konkurranserettslig* vil således en fusjon over landegrensene måtte bedømmes etter lov 5. mars 2005 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven) og etter EØS-avtalens konkurranseregler, jf. lov 5. mars 2004 nr. 11 om gjennomføring og kontroll av EØS-avtalens konkurranseregler mv. (EØS-konkurranseloven) samt forskrifter 4. desember 1992 nr. 964 og 966 om henholdsvis materielle og prosessuelle konkurranseregler i EØS-avtalen m.v. De nevnte forskriftene svarer til materielle og prosessuelle regler som er gitt i fusjonsforordningen, jf. rådsforordning (EF) nr. 139/2004 av 20. januar 2004. EØS-avtalens konkurranseregler kommer til anvendelse dersom fusjonen oppfyller bestemte terskelverdier, basert på foretakenes omsetning. I disse sakene har Kommisjonen/EFTAs overvåkningsor-

gan eksklusiv kompetanse. For andre foretakssammenslutninger gjelder den norske konkurranselovens regler om fusjonskontroll, likevel slik at det er adgang til å overføre saker mellom de to nivåene etter nærmere regler.

I høringsnotatet ble det foreslått en endring i arbeidstvistloven § 7 nr. 2 annet ledd tredje punktum. Forslaget er omtalt i punkt 15.2. Videre ble det foreslått å endre regnskapsloven § 1–9 for å likestille fusjoner over landegrensene med nasjonale fusjoner regnskapsrettslig. I punkt 15.3 er det redegjort for forslaget. Forsikringsloven § 13–5 annet ledd annet punktum ble i tillegg foreslått endret som følge av at direktivet ikke omfatter gjensidige forsikringsselskaper, jf. omtalen i punkt 3.2.3. For øvrig ble det ikke foreslått endringer i andre lover.

Flere av *høringsinstansene* har understreket betydningen av at skattereglene blir endret for at fusjoner over landegrensene skal bli en realitet.

Næringslivets Hovedorganisasjon påpeker også at relevante skatte- og avgiftsvedtak bør forberedes slik at grenseoverskridende fusjoner/fisjoner blir omfattet av dokumentavgift og andre omregistreringsavgifter på tilsvarende måte som nasjonale transaksjoner allerede fra ikrafttredelse av loven.

Departementet foreslår i denne proposisjonen lovendringer til gjennomføring av direktivet om fusjoner over landegrensene. Som nevnt ovenfor regulerer ikke direktivet andre sider av fusjonen enn de selskapsrettslige, med unntak av reglene om arbeidstakernes innflytelse i det fusjonerte selskapet. Det er derfor ikke et tema for proposisjonen å vurdere endringer i øvrige rettsregler som fusjonen vil kunne berøres av.

Når det gjelder skatt, er departementet kjent med at Finansdepartementet arbeider med forslag til tilpasninger i skattereglene.

For så vidt gjelder uttalelsen fra *Næringslivets Hovedorganisasjon*, vil departementet bemerke at etter gjeldende rundskriv G-06/2005 skal det ikke betales dokumentavgift eller tinglysningsgebyr i tilfeller der fast eiendom blir overført i forbindelse med fusjon, fisjon og omdanning etter reglene i aksjeloven kapittel 13, 14 og 15/allmennaksjeloven kapittel 13, 14 og 15 eller etter andre regler som bygger på selskapsrettslige kontinuitetsbetrakt-

ninger. Fusjoner og fisjoner over landegrensene etter reglene i allmennaksjeloven kapittel 13 avsnitt VII og § 14–12 vil derfor ikke utløse krav om dokumentavgift eller tinglysningsgebyr.

15.2 Arbeidstvistloven

I henhold til arbeidstvistloven § 7 nr. 2 første ledd skal tvister vedrørende tariffavtaler i utgangspunktet bringes inn for Arbeidsretten. Departementet foreslo i *høringsnotatet* at tvister om arbeidstakernes innflytelse ved fusjon over landegrensene i stedet skulle løses av de alminnelige domstoler eller i enkelte tilfeller av Bedriftsdemokratinemda. Forslaget samsvarer med det som gjelder for det tilsvarende regelverket om europeiske samarbeidsutvalg, og løsningen som er valgt ved gjennomføringen av SE-direktivet og SCE-direktivet. Det ble derfor foreslått å endre § 7 nr. 2 annet ledd tredje punktum, slik at en unntar fra Arbeidsrettens kompetanse tvister som oppstår i forbindelse med avtaler som er inngått i medhold av reglene om arbeidstakernes innflytelse ved fusjon over landegrensene.

Ingen *høringsinstanser* har hatt merknader til forslaget.

Departementet fremmer forslag i samsvar med forslaget i *høringsnotatet*, jf. lovforslaget avsnitt III.

15.3 Regnskapsregler

De regnskapsrettslige sidene av en fusjon over landegrensene er ikke berørt i direktivet og vil således måtte følge nasjonale regler. Innlemmelsen av direktivet i EØS-avtalen vil derfor ikke som sådan utløse noen EØS-rettslig forpliktelse til å endre norsk regnskapslovgivning.

En fusjon skal etter lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) § 5–14 regnskapsføres som egenkapitaltransaksjon med overdratte eiendeler og gjeld som tingsinnskudd i det overtakende foretaket. Regelen er som følge av definisjonen av fusjon i § 1–9 begrenset til

«sammenslåing som nevnt i aksjeloven § 13–2 og allmennaksjeloven § 13–2, samt sammenslåing som omfatter annen regnskapspliktig og som gjennomføres på tilsvarende måte».

En fusjon etter aksjeloven § 13–2 og allmennaksjeloven § 13–2 forutsetter at kontantvederlaget til aksjeeieren i det overdragende selskapet ikke utgjør mer enn 20 % av det samlede fusjonsvederla-

get. I Ot.prp. nr. 42 (1997–1998) er det i merkningene til § 1–9 fremhevet at det ved bedømmelsen av om sammenslåingen «gjennomføres på tilsvarende måte» er et avgjørende kriterium at det ikke utdeles midler til en tredjepart ut over terskelverdiene i aksjeloven og allmennaksjeloven. Fra *høringsnotatet* (punkt 4.14 s. 23) siteres:

«Som nevnt under punkt 4.1.1 ovenfor, vil det selskapsrettslig måtte åpnes for fusjoner over landegrensene også der kontantvederlaget overstiger 20 %, forutsatt at dette er forenlig med lovgivningen i en av de berørte EØS-statene. Regnskapsrettslig bør imidlertid en grenseoverskridende fusjon likestilles med en nasjonal fusjon. Som følge av at formuleringen «annen regnskapspliktig» er benyttet i § 1–9, kan det knytte seg usikkerhet til om en grenseoverskridende fusjon hvor et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap deltar, omfattes av regnskapsloven § 1–9, og dermed også § 5–14. Det foreslås derfor en presisering i regnskapsloven § 1–9 om at også en fusjon over landegrensene skal anses som fusjon i regnskapslovens forstand, dersom kontantvederlaget som skal ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet, ikke overstiger 20 prosent av det samlede vederlaget.»

Den norske Revisorforening skriver:

«Ifølge NRS 9 Fusjon pkt 1. tredje avsnitt regnes også sammenslåing mellom norsk selskap og utenlandsk selskap som fusjon, når sammenslåingen har samme kjennetegn som en fusjon etter aksjelovgivningen. Regnskapsstandarden har trolig et videre virkeområde enn det som følger av regnskapsloven § 1–9. Det sies for eksempel i NRS 9 Fusjon pkt. 1, annet avsnitt at: 'Som fusjon i standarden regnes også sammenslåing uten vederlag, som ikke omfattes av regnskapslovens definisjon.'

Hvorvidt en presisering av virkeområdet i § 1–9 får regnskapsmessige konsekvenser er derfor noe usikkert. Hvis ikke regnskapsstandarden endres, vil trolig en fusjon gjennomført etter ny asal § 13–25 måtte anses som å ha kjennetegn som en fusjon etter aksjelovgivningen (i og med at bestemmelsen inngår i aksjelovgivningen) og fusjonen omfattes dermed av virkeområdet til standarden.

Videre er spørsmålet, hvis en selskapsrettslig fusjon ikke skal regnskapsføres som en fusjon, hvordan skal den da regnskapsføres? Svaret vil vel være som kjøp av innmat med vederlag i kontanter og i aksjer i overtakende selskap, som for de fleste tilfeller vil gi samme regnskapsmessig løsning som en regnskapsmessig fusjon. Unntaket i regnskapsloven § 5–16 for fusjon mellom små foretak, vil

imidlertid ikke kunne benyttes. Det vil vel også bli noe mer usikkert for denne type fusjon i hvilke tilfeller det skal foretas kontinuitetsgjennomskjæring dersom sammenslåingen skjer mellom selskaper under samme kontroll.

Hvorvidt grensen på 20 % skal være avgjørende når det først er en selskapsrettslig fusjon er vi noe usikre på. Merknaden til § 1–9 i Ot.prp 42 (1997–98) nevner at utdeling av midler til tredje part ikke må overstige 20 %, dvs at dersom en part løses ut i forbindelse med fusjonen, må dennes eierandel ikke overstige 20 %. At det må gå en grense et sted for hvor stor andel av eierne som kan kjøpes ut før det anses som et ordinært kjøp og ikke en fusjon er klart. Hvorvidt denne grensen regnskapsmessig må være på 20 % er ikke like opplagt. Videre vil man kunne ha en fusjon med kontantvederlag hvor kontantvederlaget går til alle aksjonærene i overdragende selskap. I så fall skjer det ingen utdeling til tredje part, og merknaden til § 1–9 blir følgelig ikke like relevant.»

Departementet har valgt å følge opp forslaget i høringsnotatet om endringer i regnskapsloven § 1–9.

Den norske Revisorforening stiller i sin høringsuttalelse spørsmål om det er behov for å justere fusjonsdefinisjonen i regnskapsloven § 1–9 som følge av nye regler om fusjoner over landegrensene. Departementet ser at regnskapsloven § 5–14 har noe begrenset betydning for regnskapsføring av foretakssammenslutninger. Bestemmelsen presiserer bare at en «fusjon» skal regnskapsføres som egenkapitaltransaksjon med

overdratte eiendeler og gjeld som tingsinnskudd i det overtakende foretaket. Bestemmelsen utelukker ikke at andre foretakssammenslutninger også skal regnskapsføres som egenkapitaltransaksjon. Transaksjonsprinsippet etter regnskapsloven § 4–1 nr. 1 gjelder både for fusjoner og andre virksomhetsoverdragelser, herunder foretakssammenslutninger. Kontantandelen vil likevel ha betydning for om klassifisering som egenkapitaltransaksjon vil være en reell og regnskapsmessig korrekt klassifisering. Det tilsier at definisjonen av fusjon fortsatt begrenses til foretakssammenslutninger som ikke overstiger 20 % kontantandel også for grenseoverskridende fusjoner. Ved fusjoner og andre foretakssammenslutninger med høyere kontantandel må regnskapsmessig klassifisering fortsatt avgjøres konkret etter alminnelige regnskapsmessige prinsipper på grunnlag av de underliggende økonomiske realiteter.

Som påpekt av Den norske Revisorforening, vil forslaget til endring i regnskapsloven § 1–9 innebære at små foretak ikke kan benytte den særskilte adgangen i regnskapsloven § 5–16 til å føre en grenseoverskridende fusjon (og fisjon) som kontinuitet, og dermed unntak fra transaksjonsprinsippet i § 4–1 nr. 1. Etter departementets syn vil høy kontantandel gjøre at det blir enklere å måle virkelig verdi av transaksjonen. I tillegg vil egenkapitalandelen av transaksjonen bli mindre vesentlig. Dermed er det etter departementets oppfatning ved slike transaksjoner mindre grunn til å gjøre unntak fra det alminnelige transaksjonsprinsippet.

16 Økonomiske og administrative konsekvenser

I *høringsnotatet* (punkt 5 s. 24) er der redegjort slik for de økonomiske og administrative konsekvensene av lovforslaget for norske selskaper som omfattes av direktivet:

«Norske aksjeselskap og allmennaksjeselskap vil etter lovforslaget kunne fusjonere med andre tilsvarende selskap i EØS. Lovforslaget vil dermed gjøre det enklere å gjennomføre omstruktureringer på tvers av landegrensene og således også lette atkomsten for norske selskap til andre europeiske markeder. Direktivet må i den forbindelse antas å innebære både administrative og økonomiske besparelser i forhold til dagens ordning, hvor en konsolidering av virksomhetene må skje ved overtakelse av aksjer eller virksomhet i det overdragende selskapet, kombinert med oppløsning og avvikling av selskapet og eventuelt stiftelse av nytt selskap eller forhøyelse av aksjekapitalen i det overtakende selskapet.»

Staten blir i liten grad påført plikter etter lovforslaget. Oppgavene med kontroll og registrering av fusjonen vil imidlertid innebære en viss økning i arbeidsoppgavene til Foretaksregisteret. Det legges til grunn at eventuelle økte kostnader som utgangspunkt vil kunne dekkes innenfor eksisterende budsjetttrammer. Dersom omfanget av fusjoner over landegrensene blir betydelig, vil lovforslaget kunne medføre behov for tilpasninger i registerets saksbehandlingssystemer. For øvrig er det ikke grunn til å tro at lovforslaget vil få nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser for staten.

Næringslivets Hovedorganisasjon skriver i sin uttalelse:

«Forslaget om fusjoner over landegrensene vil kunne forenkle integrasjon av selskaper. Fusjon er imidlertid teknisk sett ganske komplisert allerede etter nasjonale regler, og vil være enda mer komplisert når man skal ta hensyn til ulike staters rett. Dessuten vil oppkjøp ved overtakelse av aksjer antagelig fortsatt være den raskeste måten å integrere selskaper på.»

Statistisk sentralbyrå uttrykker bekymring over virkningene for produksjonen av regnskapsstatistikk:

«Endringene synes imidlertid å kunne medføre at produksjonen av regnskapsstatistikk, herunder utenriksøkonomi blir mer krevende siden populasjonsoversiktene blir mer uoversiktlig. Dersom norske foretak som fusjoneres inn i et foretak i utlandet og fortsetter virksomheten i Norge registrerer den norske delen som et Norskregistrert utenlandsk foretak (NUF) i Foretaksregisteret i Brønnøysundregistrene, vil dette bidra til å gjøre statistikkarbeidet enklere. Det er ytterligere fordelaktig om slike NUF (alle NUF) hadde den samme rapporteringsplikten for regnskapsinformasjon som aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.»

Adgangen til å fusjonere over landegrensene vil kunne føre til en økning i antallet internasjonale selskapsforhold. Departementet har derfor forståelse for synspunktene til Statistisk sentralbyrå. Departementet kan likevel ikke se at synspunktene kan ha avgjørende betydning for forslagene i proposisjonen.

17 Merknader til de enkelte bestemmelsene

17.1 Merknader til endringene i allmennaksjeloven

Til § 13–25 Virkeområde mv.

Første ledd angir virkeområdet for reglene i avsnitt VII. *Første punktum* innebærer at reglene i avsnitt VII bare gjelder for fusjon der minst ett av selskapene som deltar i fusjonen, er allmennaksjeselskap, og der minst ett av selskapene hører hjemme i en annen EØS-stat. Bestemmelsen åpner ikke for at også selskaper fra andre stater enn EØS-statene deltar, og heller ikke for at norske selskaper med annen selskapsform enn allmennaksjeselskap deltar. I *tredje punktum* er det likevel presisert at aksjeselskap kan delta i en fusjon etter første og annet punktum. Se også SE-loven § 2 første ledd, som gir allmennaksjeloven tilsvarende anvendelse for europeiske selskaper, jf. omtalen i punkt 3.2.3.

Det følger av *annet punktum* at § 13–25 bare gir hjemmel for fusjon mellom et allmennaksjeselskap og et utenlandsk selskap som svarer til allmennaksjeselskap eller aksjeselskap etter sitt lands selskapsrett. Med dette menes at et allmennaksjeselskap kan fusjonere med et selskap i en annen EØS-stat som i struktur og i juridisk form er å likestille med et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap. Hvilke selskaper dette er tale om, fremgår i første rekke av rådsdirektiv 68/151/EØF artikkel 1, jf. EØS-avtalen vedlegg XXII.

Annet ledd bygger på grunnprinsippet i direktiv 2005/56/EF artikkel 4 nr. 1 bokstav b, jf. nr. 2, om at de deltakende selskapene i en fusjon over landegrensene skal etterleve vilkårene som er stilt i nasjonal lovgivning for interne fusjoner. Så langt det er forenlig med direktivet, gis derfor de øvrige bestemmelsene i kapittel 13 tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene.

Til § 13–26 Utarbeidelse av fusjonsplan

Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 5, som er omtalt i punkt 4.

Etter *første ledd* skal det utarbeides en felles fusjonsplan for selskapene som deltar i fusjonen. I et allmennaksjeselskap er det styret som har kompetanse til å utarbeide planen, mens for utenland-

ske selskaper kan lovgivningen i øvrige EØS-stater legge kompetansen til andre selskapsorganer enn styret.

Annet ledd angir minimumskrav til innholdet i den felles fusjonsplanen. Bestemmelsen er ikke til hinder for at ytterligere opplysninger inntas i planen.

Nr. 1 krever at de fusjonerende selskapene identifiseres med selskapsform, foretaksnavn og registrert forretningskontor. Med selskapsform menes en betegnelse av selskapet som gjennom ord eller forkortelser entydig angir hvilken form selskapet har. En lignende bestemmelse finnes i § 13–6 første ledd nr. 1.

Bestemmelsen krever også – i tråd med direktivet – at fusjonsplanen skal inneholde forslag til selskapsform, foretaksnavn og forretningskontor for det overtakende selskapet etter at fusjonen er gjennomført.

Nr. 2 omhandler bytteforholdet mellom aksjer eller andeler i de fusjonerende selskapene. Bestemmelsen har en viss parallell i § 13–6 første ledd nr. 3.

Etter *nr. 3* skal fusjonsplanen angi reglene for tildeling av aksjer eller andeler i det overtakende selskapet.

I henhold til *nr. 4* skal fusjonsplanen angi fusjonens sannsynlige virkninger for sysselsettingen i de fusjonerende selskapene. Her vil det blant annet være relevant å omtale forventede endringer i bemanningssituasjonen og de ansattes arbeidsoppgaver som følge av fusjonen.

Fusjonsplanen skal etter *nr. 5* angi fra hvilket tidspunkt aksjene eller andelene gir rett til å ta del i utbyttet i det overtakende selskapet, og alle særlige vilkår forbundet med denne rettigheten.

Nr. 6 tilsvare § 13–6 første ledd nr. 2.

Nr. 7 omhandler særskilte rettigheter til aksjeeiere eller innehavere av tegningsretter i de overdragende selskapene. En lignende bestemmelse finnes i § 13–6 første ledd nr. 5. Etter § 13–19, jf. § 13–25 annet ledd nr. 8, kan særlige rettighetshavere kreve rettighetene innløst dersom rettighetene i det overtakende selskapet ikke minst tilsvare rettighetene de hadde i det overdragende selskapet. Dersom rettighetene skal overtas av det overtakende selskapet, skal dette angis i fusjons-

planen. I motsatt tilfelle skal det opplyses hvilken kompensasjon som skal tilfalle rettighetshaverne eller hvordan rettighetene for øvrig vil bli håndtert.

Nr. 8 tilsvare § 13–6 første ledd nr. 6. For å harmonisere ordlyden med direktivet er det presisert at personkretsen også omfatter medlemmer av kontroll- og tilsynsorganer samt beslutningstakere som er å likestille med daglig leder eller styret.

I henhold til *nr. 9* skal vedtektene for det overtakende selskapet inntas i fusjonsplanen, slik disse skal være etter fusjonen. Det følger av § 13–25 annet ledd nr. 4, jf. § 13–8 nr. 1, at de eksisterende vedtektene for samtlige selskaper som deltar i fusjonen, i tillegg skal vedlegges fusjonsplanen.

Nr. 10 bestemmer at det skal angis i fusjonsplanen hvilken fremgangsmåte som skal følges for fastsettelsen av nærmere regler for arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet dersom dette er relevant. I hvilke tilfeller det er aktuelt, vil fremgå av forskrift som fastsettes i medhold av § 13–34.

Det skal i fusjonsplanen gis «opplysninger om vurderingen av de eiendeler og forpliktelser som overføres til det overtakende selskapet», jf. *nr. 11*. Den formuleringen som er valgt, er en direkte oversettelse av artikkel 5 bokstav k i direktivet. Ordlyden i direktivet gir ikke noe entydig svar på hva det skal gis opplysninger om. Formålet med fusjonsplanen er å gi aksjeeierne og de ansatte informasjon om de sentrale vilkårene for fusjonen. De opplysninger som gis på dette punktet må derfor være av en slik art at de gir aksjeeierne en reell mulighet til å vurdere rimeligheten av bytteforholdet mellom aksjene samt de øvrige fusjonsvilkårene. Departementet antar derfor at direktivet bør forstås som et krav om å gi opplysninger om verdsettelsen av de eiendeler, rettigheter og forpliktelser som overføres til det overtakende selskapet, herunder hvilke prinsipper som er fulgt ved verdvurderingen.

Nr. 12 krever at fusjonsplanen opplyser om datoen for årsregnskapene som ligger til grunn for fusjonen. Ved at § 13–8 nr. 2 er gitt tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene, jf. § 13–25 annet ledd nr. 4, stilles det også vilkår om at blant annet årsregnskapene for de tre siste år for de deltakende selskapene vedlegges fusjonsplanen.

Det er ikke noe vilkår at fusjonsplanen inneholder forslag til beslutning om kapitalforhøyelse eller forslag til stiftelsesdokument, slik som for nasjonale fusjoner etter § 13–7. Dersom det overtakende selskapet er norsk, vil imidlertid selskapet uavhengig av fusjonsplanen måtte utarbeide slik

dokumentasjon etter reglene i kapittel 2 og kapittel 10.

Til § 13–27 Rapport om fusjonen

Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 7, som er omtalt i punkt 6.

Første ledd stiller tilleggskrav til hva styrets rapport om fusjonen skal inneholde, ut over det som følger av § 13–9, jf. § 13–25 annet ledd nr. 4. Av hensyn til de grenseoverskridende aspektene av fusjonen skal rapporten inneholde en redegjørelse for den betydning fusjonen kan få for kreditorerne og aksjeeierne i selskapet. For aksjeeierne vil dette kunne handle om rettslige og praktiske forhold knyttet til utøvelse av aksjonærrettigheter i det overtakende selskapet. Når det gjelder selskapets kreditorer, vil det være relevant å omtale endringer i deres dekningsmuligheter, både av rettslig og faktisk art.

Ved at § 13–9 er gitt tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene, jf. § 13–25 annet ledd nr. 4, må rapporten også inneholde en redegjørelse for den betydning fusjonen kan få for de ansatte i selskapet, jf. § 13–9 annet ledd nr. 4. Ved fusjoner over landegrensene bør en slik redegjørelse opplyse om vesentlige endringer i organiseringen av selskapet, nye arbeids- eller produksjonsmetoder, flytting av produksjon, nedleggelse eller etablering av virksomheter, nedbemanning, masseoppsigelser og virkningene av fusjonen for individuelle arbeidsavtaler, tariffavtaler, informasjons- og konsultasjonsprosedyrer og medbestemmelsesrettigheter.

I *annet ledd* er det bestemt at rapporten skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte eller de ansatte i selskapet senest en måned før generalforsamlingen skal behandle planen. Bestemmelsen suppleres av § 13–11 annet ledd og § 13–12 for så vidt gjelder foreleggelse av selve fusjonsplanen for de ansatte og aksjeeierne.

Til § 13–28 Sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen

Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 8 og er omtalt i punkt 7.

Første ledd første og annet punktum innebærer at det som hovedregel skal utarbeides en redegjørelse for hvert av selskapene av såkalte uavhengige sakkyndige.

Etter *tredje punktum* i første ledd kan det i stedet utarbeides en felles skriftlig redegjørelse for alle selskapene.

Annet ledd bestemmer at bare statsautoriserte eller registrerte revisorer kan være sakkyndige. Der selskapene ønsker at den felles redegjørelsen etter første ledd tredje punktum skal utarbeides av norske sakkyndige, kan dette gjøres ved at selskapene i fellesskap engasjerer en statsautorisert eller registrert revisor, som i henhold til revisorloven § 3–1 er godkjent av Kredittilsynet. Bestemmelsen i annet ledd tredje punktum om at departementet i forskrift kan bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige, svarer til § 2–6 annet ledd tredje punktum.

Redegjørelsen skal etter *tredje ledd* minst ha det innhold som følger av § 13–10. Dermed vil også kravene i § 2–6 gjelde. § 13–10 og § 2–6 vil derimot ikke være anvendelige i de tilfeller der selskapene i samsvar med første ledd tredje punktum anmoder en myndighet i en annen EØS-stat om å oppnevne den eller de sakkyndige, eller der selskapene benytter en sakkyndig som er godkjent av en slik myndighet i en annen EØS-stat. I slike tilfeller fastlegges kravene til redegjørelsens innhold etter det landets rett som anmodningen skjer til eller godkjennelsen er blitt gitt i henhold til. Redegjørelsen skal, sammen med en autorisert oversettelse til norsk dersom den er utarbeidet på et annet språk enn norsk, svensk eller dansk, gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen.

Fjerde ledd gjør unntak fra plikten til å utarbeide sakkyndig redegjørelse dersom samtlige aksjeeiere samtykker til det. Av sammenhengen med tredje ledd annet punktum følger at samtykket må gis senest en måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen. Loven inneholder ingen krav til hvordan et slikt samtykke skal komme til uttrykk. Av bevisshensyn synes det likevel hensiktsmessig at samtykket nedfelles i en skriftlig erklæring, eller at det bekreftes i ettertid i styre- eller generalforsamlingsprotokollen som godkjenner fusjonsplanen. Videre bør også samtykke fra aksjeeiere som ikke deltar på generalforsamlingen, dokumenteres.

Til § 13–29 Melding og kunngjøring av fusjonsplanen

§ 13–13 gjelder tilsvarende for fusjoner over landegrensene, jf. § 13–25 annet ledd nr. 5. Det innebærer blant annet at fusjonsplanen må meldes til Foretaksregisteret senest en måned før generalforsamlingen skal behandle den, og at Foretaksregisteret skal kunngjøre enkelte opplysninger. I § 13–29 stilles det tilleggskrav til hvilke opplysninger som

kunngjøringen skal inneholde. Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 6.

Etter *nr. 1* skal det for hvert av de deltakende selskapene kunngjøres selskapenes selskapsform, foretaksnavn og registrert forretningskontor. Dette er opplysninger som etter § 13–26 skal fremgå av fusjonsplanen, og det vises til merkningene til § 13–26 annet ledd nr. 1.

Kunngjøringen skal etter *nr. 2* også inneholde opplysninger om i hvilket register hvert av de deltakende selskapene er registrert samt registreringsnummer for selskapene. For et norsk allmennaksjeselskap innebærer dette at det skal gis opplysninger om organisasjonsnummer og at selskapet er registret i Foretaksregisteret.

I henhold til *nr. 3* skal det kunngjøres opplysninger om fremgangsmåten for utøvelse av de rettigheter som tilkommer kreditorene og eventuelle rettigheter for mindretallsaksjeeiere i hvert av selskapene. For norske selskaper vil de relevante bestemmelser om kreditorenes rettigheter ved fusjon følge av allmennaksjeloven §§ 13–15 og 13–16, mens det i norsk rett ikke er gitt regler om rett for mindretallsaksjeeiere til å få sine aksjer innløst av selskapet. Bestemmelsen stiller ikke krav om at det kunngjøres detaljerte opplysninger om fremgangsmåten. Derimot skal det fremgå hvordan som ønsker å få fullstendige opplysninger om reglene for denne fremgangsmåten, kan henvende seg.

Kunngjøringen skal inneholde opplysninger som nevnt i nr. 1 til 3 også for de utenlandske selskapene som deltar i fusjonen. For så vidt gjelder opplysningene nevnt i nr. 2 og nr. 3, fremgår ikke disse nødvendigvis av fusjonsplanen. Bestemmelsen krever derfor at meldingen til Foretaksregisteret, som det norske selskapet skal sende etter § 13–13, skal inneholde opplysningene som nevnt i nr. 1 til nr. 3.

Bestemmelsen er omtalt også i punkt 5.

Til § 13–30 Vilkår for godkjenning av fusjonsplanen

Etter § 13–25 annet ledd nr. 2 og nr. 3 er § 13–3 annet ledd og § 13–5 gitt tilsvarende anvendelse for fusjoner over landegrensene. Hovedregelen er derfor at beslutningen om fusjon treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. I de tilfeller som er regulert i § 13–5, kan beslutningen i det overtakende selskapet likevel treffes av styret. Det innebærer at styret kan treffe beslutning dersom kapitalforhøyelsen i det overtakende selskapet gjennomføres i henhold til styrefullmakt etter reglene i §§ 10–14 til 10–19. Fullmakten må i så fall angi at den omfatter fusjon over

landegrensene. Styrefullmakter som er utstedt før vedtakelsen av nye regler om fusjon over landegrensene, vil derfor ikke kunne danne grunnlag for at styret beslutter denne type fusjon.

§ 13–30 gjennomfører direktivet artikkel 9 nr. 2, som er omtalt i punkt 8. Bestemmelsen innebærer at generalforsamlingen kan sette som vilkår for å godkjenne fusjonsplanen at en etterfølgende generalforsamling i selskapet uttrykkelig godkjenner de ordninger som fastsettes for arbeidstakerens innflytelse i det overtakende selskapet. Når slike ordninger er fastsatt, må det avholdes en ny generalforsamling som godkjenner ordningene og som tar endelig stilling til om fusjonen skal besluttes.

Til § 13–31 Fusjonsattest

Første ledd gjennomfører direktivet artikkel 10 og har en parallell i lov 1. april 2005 nr. 14 om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-loven), jf. forordningen artikkel 25. Bestemmelsen regulerer kontroll av at et norsk allmennaksjeselskap som deltar i en fusjon over landegrensene, har oppfylt de krav som stilles i norsk lovgivning til en slik fusjon. Dette gjelder blant annet at de nødvendige fusjonsdokumenter er utarbeidet, endelig beslutning om fusjon er truffet av generalforsamlingen og forholdet til selskapets kreditorer er avklart. Dersom fusjonen er betinget av godkjennelse fra en annen offentlig myndighet, må normalt også slik godkjennelse foreligge. Videre må selskapet ha oppfylt eventuelle prospektkrav etter verdipapirhandellovgivningen og krav om utarbeidelse av informasjonsdokument ved fusjon i henhold til Oslo Børs regler om løpende forpliktelser for børsnoterte selskaper.

Kontrollen foretas av Foretaksregisteret, som i tilfelle det finner at samtlige dokumenter og formaliteter som kreves forut for fusjonen er utarbeidet og gjennomført, skal utstede en attest som bekrefter dette. Foretaksregisterets kontroll skjer på grunnlag av melding fra selskapet hvor det bekrefter å ha oppfylt alle vilkår for å gjennomføre fusjonen. Meldeplikten gjelder alle norske selskaper som deltar i fusjonen. Med meldingen må det følge nødvendig dokumentasjon som bekrefter at vilkårene for å fusjonere er oppfylt.

Annet ledd gjennomfører direktivet artikkel 11 for så vidt gjelder situasjonen der det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge. Et norsk overdragende selskap skal da sende fusjonsattesten som Foretaksregisteret har utstedt, til den ansvarlige myn-

dighet i den aktuelle EØS-staten innen seks måneder etter tidspunktet for utstedelse av attesten. Med fusjonsattesten skal det følge en kopi av fusjonsplanen. Det må av påtegning på planen eller ved særskilt dokumentasjon fremgå at generalforsamlingen har godkjent fusjonsplanen.

Bestemmelsen er også omtalt i punkt 9.

Til § 13–32 Registrering av fusjonen

Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 11 og 13, som er omtalt i henholdsvis punkt 9 og punkt 10.

Første ledd regulerer situasjonen der det overtakende selskapet hører under norsk lovgivning. Før fusjonen kan registreres, skal Foretaksregisteret i disse tilfellene kontrollere om vilkårene for å gjennomføre fusjonen er til stede. Kontrollen forutsetter at Foretaksregisteret har mottatt fusjonsattester for alle selskapene som deltar i fusjonen, ettersom attestene er bevis for at selskapene oppfyller nasjonale krav til fusjonen. Foretaksregisteret skal prøve om de fusjonerende selskapene har godkjent fusjonsplanen på samme vilkår, dvs. med samme ordlyd, og at ordninger for arbeidstakerens innflytelse er fastsatt i samsvar med § 13–34, der dette er relevant. Dersom fusjonen gjennomføres ved stiftelse av et nytt selskap, skal prøvingen også omfatte om vilkårene for å registrere det overtakende selskapet er til stede. Fusjonen kan ikke registreres dersom Foretaksregisteret finner at norsk lovgivning er til hinder for det.

I henhold til *annet ledd* skal Foretaksregisteret uten opphold underrette registreringsmyndighetene i de utenlandske EØS-statene der de deltakende selskapene er registrert, om at fusjonen er trådt i kraft. Dette henger blant annet sammen med at de overdragende selskapene ikke kan slettes fra de utenlandske registrene før fusjonen er registrert som gjennomført i Norge.

Tredje ledd regulerer situasjonen der det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge. I disse tilfellene gjennomføres den endelige kontrollen med fusjonens lovlighet av den ansvarlige utenlandske myndigheten. Foretaksregisteret kan først registrere fusjonen som gjennomført når det har fått melding om at registrering har funnet sted i den aktuelle EØS-staten.

Til § 13–33 Rettsvirkninger av fusjonen

Bestemmelsen gjennomfører artikkel 14 og artikkel 12, som er omtalt i punkt 10.

Etter *første ledd* skal rettsvirkningene av en fusjon over landegrensene være de samme som ved en nasjonal fusjon, jf. allmennaksjeloven § 13–17 første ledd nr. 1 til 6. Fusjonen skal i tillegg ha som virkning at de fusjonerende selskapenes rettigheter og plikter som følger av arbeidsavtaler eller arbeidsforhold og som gjelder på tidspunktet fusjonen trer i kraft, overføres til det overtakende selskapet.

Annet ledd nedfeller direktivets prinsipp om at rettsvirkningene av fusjonen inntreffer på det tidspunkt som er fastsatt i den EØS-stats lovgivning som det overtakende selskapet skal være underlagt, jf. artikkel 12. For norsk retts vedkommende vil dette være registreringstidspunktet, slik at dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i Norge, inntreffer rettsvirkningene når fusjonen blir registrert i Foretaksregisteret i samsvar med § 13–32 første ledd. Dersom det overtakende selskapet skal være hjemmehørende i en annen EØS-stat, er det lovgivningen i denne staten som er avgjørende for virkningstidspunktet.

Til § 13–34 Arbeidstakernes innflytelse

Bestemmelsen gir Kongen hjemmel til å fastsette nærmere regler for oppfyllelse av de krav til arbeidstakernes innflytelse som følger av artikkel 16 i direktivet. Det vises til omtale i punkt 11.

Bestemmelsen må sees i sammenheng med endringene i arbeidstvistloven § 7 nr. 2 annet ledd tredje punktum.

Til § 13–35 Ugyldighet

Første ledd gir adgang til å anfekte en beslutning om fusjon over landegrensene ved søksmål, forutsatt at søksmålet reises før Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattesten etter § 13–31. Tvistegjensstanden for et slikt søksmål vil være gyldigheten av generalforsamlingsvedtaket i det eller de norske selskap som deltar i fusjonen. Bestemmelsen stenger ikke for at søksmål om andre krav enn krav om ugyldighet, for eksempel erstatningskrav, kan reises mot selskapet etter at fusjonsattesten er utstedt. Hvem som er søksmålsberettiget etter bestemmelsen, er regulert i § 5–22.

Annet ledd gir retten adgang til å beslutte at et ugyldighetssøksmål skal ha oppsettende virkning for utstedelsen av fusjonsattesten eller for registreringen av fusjonen. Hvorvidt retten bør benytte denne adgangen, må avgjøres etter en skjønnsmessig helhetsvurdering, hvor det blant annet må legges vekt på hvor sannsynlig det er at søksmålet vil kunne vinne frem, hvilke skader eller ulemper

registreringen vil kunne volde saksøkerne og hvilke skader eller ulemper oppsettende virkning vil kunne få for de fusjonerende selskapene. Ved denne vurderingen må det også ses hen til at en fusjon over landegrensene ikke kan reverseres etter at den har trådt i kraft.

En beslutning om oppsettende virkning kan relateres til utstedelse av fusjonsattesten eller til registrering av fusjonen. Retten er dermed gitt kompetanse til å velge mellom de to alternativene. Dersom det overtakende selskapet skal være hjemmehørende i Norge, vil det være tilstrekkelig at fusjonen ikke kan registreres før tvisten er rettskraftig avgjort. Er derimot det norske selskapet overdragende selskap i fusjonen, bør søksmålet normalt gis oppsettende virkning for utstedelsen av fusjonsattesten, ettersom fusjonen kan ha trådt i kraft før den registreres i Foretaksregisteret, jf. omtalen i punkt 13.

Bestemmelsen i *tredje ledd* gjennomfører direktivet artikkel 17 og innebærer at en fusjon over landegrensene som har trådt i kraft, ikke kan kjennes ugyldig.

Til § 13–36 Fusjon over landegrensene mellom morselskap og heleid datterselskap

Bestemmelsen gjennomfører direktivet artikkel 15 nr. 1, som åpner for en noe forenklet prosedyre ved fusjon mellom et morselskap og et heleid datterselskap.

Ved en mor-datterfusjon over landegrensene er det adgang til å utelate enkelte opplysninger fra fusjonsplanen. Det stilles ikke krav om utarbeidelse av uavhengig sakkyndig redegjørelse, og det er heller ikke nødvendig med generalforsamlingens godkjenning av fusjonsplanen i det overdragende selskapet. For øvrig gjelder de samme bestemmelser som ved andre fusjoner over landegrensene.

Se nærmere om bestemmelsen i punkt 14.

Til § 14–12 Fisjon over landegrensene

§ 14–12 åpner for at et norsk allmennaksjeselskap kan fisjonere slik at de overtakende selskapene blir hjemmehørende i en eller flere andre EØS-stater. Bestemmelsen har ingen parallell i direktiv 2005/56/EF. På bakgrunn av EF-domstolens avgjørelse 13. desember 2005 i sak C-411/03 (SEVIC-dommen) må det imidlertid antas at retten til å gjennomføre fisjon over landegrensene følger av EØS-avtalen artikkel 31, jf. artikkel 34. For en nærmere omtale av bakgrunnen for bestemmelsen, vises til punkt 3.1.4.

Første ledd definerer fisjon over landegrensene. Avgjørende er om det overdragende selskapet og det eller de overtakende selskapene er eller skal være underlagt lovgivningen i minst to ulike EØS-stater.

Etter *annet ledd* kan en fisjon over landegrensene bare gjennomføres dersom dette er tillatt etter lovgivningen som de øvrige deltakende selskapene hører under. Det er ingen selvfølge at lovgivningen i de øvrige EØS-stater tillater dette ettersom direktiv 2005/56/EF ikke omfatter grenseoverskridende fisjoner. For det annet er det et vilkår for å fisjonere på tvers av landegrensene at lovgivningen som det eller de overtakende selskapene er eller skal være underlagt, gir de ansatte minst like gode representasjonsrettigheter som det som følger av rådsdirektiv 2005/56/EF artikkel 16.

Tredje ledd gir en oversikt over hvilke regler som gjelder for det overdragende selskapet ved gjennomføring av fisjonen, og hvilke regler som gjelder for det overtakende selskapet. Allmennaksjelovens regler gjelder bare for norske selskaper som deltar i fisjonen. Utenlandske selskaper vil være regulert av sitt lands fisjonsregler. Henvisningen til allmennaksjelovens regler må tolkes på bakgrunn av dette forbeholdet.

Fjerde ledd gir en rekke av bestemmelsene i kapittel 14 om nasjonale fisjoner tilsvarende anvendelse for fisjoner over landegrensene. Videre skal enkelte av bestemmelsene i kapittel 13 avsnitt VII om fusjon over landegrensene anvendes tilsvarende så langt de passer. Ved rettsanvendelsen må det tas hensyn til de strukturelle forskjeller som eksisterer mellom fusjon og fisjon.

Henvisningen til at § 14–2 første og annet ledd gjelder tilsvarende innebærer blant annet at kontantvederlaget til aksjeeierne i det overdragende selskapet ikke kan overstige 20 prosent av det samlede fisjonsvederlaget.

17.2 Merknader til endringene i aksjeloven

Til § 13–25 Fusjon over landegrensene

Bestemmelsen gir allmennaksjeloven §§ 13–25 til 13–36 tilsvarende anvendelse ved fusjon mellom et norsk aksjeselskap og et eller flere tilsvarende selskap som hører under lovgivningen i en annen EØS-stat. Det vises til merknadene til bestemmelsene i allmennaksjeloven. I og med at reglene er de samme for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper er det ikke noe til hinder for at både et aksjeselskap og et allmennaksjeselskap deltar i samme fusjon så lenge minst ett av de fusjonerende selska-

pene hører hjemme i en annen EØS-stat. Dette er presisert i forslaget til ny § 13–25 første ledd tredje punktum i allmennaksjeloven.

Om bakgrunnen for valg av henvisningsteknikk, se punkt 3.2.2.

Til § 14–12 Fisjon over landegrensene

Det følger av bestemmelsen at en fisjon over landegrensene skal følge reglene i allmennaksjeloven § 14–12. Det vises til merknadene til denne bestemmelsen.

17.3 Merknader til endringene i andre lover

Til arbeidstvistloven § 7 nr. 2 annet ledd tredje punktum

I henhold til arbeidstvistloven § 7 nr. 2 første ledd skal tvister vedrørende tariffavtaler i utgangspunktet løses av Arbeidsretten. Endringen i annet ledd tredje punktum avgrenser Arbeidsrettens kompetanse mot tvister som oppstår i forbindelse med avtaler som er inngått i medhold av reglene om arbeidstakernes innflytelse ved fusjon over landegrensene. Slike tvister skal løses av de alminnelige domstoler eller i enkelte tilfeller av Bedriftsdemokratinemnda. Dette gjelder også dersom avtalen som er inngått må anses for å være en tariffavtale. Bestemmelsen er nærmere omtalt i punkt 15.2.

Til regnskapsloven § 1–9

Endringen har sin bakgrunn i at direktiv 2005/56/EF om fusjon over landegrensene etter artikkel 3 nr. 1 også gjelder for fusjoner der kontantvederlaget overstiger 20 %, forutsatt at dette er forenlig med lovgivningen i en av de berørte EØS-statene. Det vises til omtalen i punkt 15.3. Med endringen likestilles en grenseoverskridende og en nasjonal fusjon regnskapsmessig.

Til forsikringsloven § 13–5 annet ledd annet punktum

Som følge av at direktiv 2005/56/EF om fusjon over landegrensene ikke er anvendelig for gjensidige forsikringsselskaper, presiseres det i annet ledd annet punktum at henvisningen til aksjeloven kapittel 13 og kapittel 14 ikke skal omfatte reglene om fusjoner over landegrensene eller reglene om fisjoner over landegrensene. Se også omtalen i punkt 3.1.3.3 og punkt 3.2.3.

Justis- og politidepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og enkelte andre lover (fusjon og fisjon over landegrensene)

I

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) gjøres følgende endringer:

I kapittel 13 skal nytt avsnitt VII lyde:

VII. Fusjon over landegrensene

§ 13–25 Virkeområde mv.

(1) Bestemmelsene i §§ 13–25 til 13–36 gjelder fusjon mellom ett eller flere allmennaksjeselskaper og ett eller flere utenlandske selskaper med begrenset ansvar som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-stat, og som er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge. Et allmennaksjeselskap kan bare fusjoneres med et utenlandsk selskap etter første punktum som har en selskapsform som etter sin stats selskapslovgivning svarer til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Også aksjeselskap kan delta i en fusjon som nevnt i første og annet punktum, og reglene i §§ 13–25 til 13–36 gjelder i så fall også for aksjeselskapet.

(2) Ved fusjon etter første ledd gjelder følgende regler tilsvarende for det norske selskapet så langt de passer og med de tilpasninger som følger av §§ 13–25 til 13–36:

1. § 13–2 første ledd. Begrensningen i § 13–2 første ledd nr. 2 gjelder likevel ikke dersom det etter lovgivningen som et av de deltakende selskapene er underlagt, er adgang til å gjennomføre fusjon med et tillegg til vederlaget i aksjer som overstiger 20 prosent av det samlede vederlaget,
2. § 13–3 annet og tredje ledd,
3. §§ 13–4 og 13–5,
4. § 13–8 nr. 1 og 2 og § 13–9,
5. §§ 13–11 til 13–16,
6. § 13–17 annet ledd,
7. § 13–18 første, tredje og fjerde ledd,
8. § 13–19,
9. §§ 13–21 til 13–23.

§ 13–26 Utarbeidelse av fusjonsplan

(1) Styret i allmennaksjeselskapet skal sammen med de kompetente organer i de utenlandske selskapene som deltar i fusjonen, utarbei-

de en felles fusjonsplan. Planen skal undertegnes av styret.

(2) Fusjonsplanen skal minst angi:

1. selskapenes selskapsform, foretaksnavn og registrerte forretningskontor, herunder forslag om dette for det overtakende selskapet etter fusjonen,
2. bytteforholdet mellom aksjer eller selskapsandeler og eventuelt vederlag i tillegg til aksjer eller selskapsandeler som skal ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet,
3. regler om tildeling av aksjer eller selskapsandeler i det overtakende selskapet,
4. sannsynlige virkninger av fusjonen for sysselsettingen i selskapene,
5. fra hvilket tidspunkt aksjene eller selskapsandelene gir rett til utbytte i det overtakende selskapet, og alle særlige vilkår som gjelder for å utøve denne retten,
6. fra hvilket tidspunkt transaksjoner i et overdragende selskap regnskapsmessig skal anses å være foretatt for det overtakende selskapets regning,
7. hvilke rettigheter aksjeeiere med særlige rettigheter og innehavere av tegningsrett som nevnt i §§ 11–1, 11–10 og 11–12 i det eller de overdragende selskapene skal ha i det overtakende selskapet eller hvilke tiltak som foreslås til fordel for slike rettighetshavere,
8. enhver særlig rett eller fordel som skal tilfalle de uavhengige sakkyndige, medlemmer av selskapets kontroll- eller tilsynsorganer, medlemmer av styret, daglig leder eller tilsvarende beslutningstakere,
9. vedtekter for det overtakende selskapet etter fusjonen,
10. fremgangsmåten for fastsettelse av nærmere regler for arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet, der dette er relevant,
11. opplysninger om vurderingen av de eiendeler og forpliktelser som overføres til det overtakende selskapet,
12. datoen for de deltakende selskapenes årsregnskap som har dannet grunnlag for fastsettelsen av vilkårene for fusjonen.

§ 13–27 Rapport om fusjonen

(1) I tillegg til det som er fastsatt i § 13–9, skal styrets rapport om fusjonen redegjøre for den betydning fusjonen kan få for kreditorene og aksjeeierne i selskapet.

(2) Rapporten skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne og de tillitsvalgte, eller for de ansatte i selskapet, senest en måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen.

§ 13–28 Sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen

(1) Styret i hvert selskap som deltar i fusjonen, skal sørge for at det utarbeides en sakkyndig redegjørelse for fusjonsplanen. Redegjørelsen skal utarbeides av en eller flere uavhengige sakkyndige. Selskapene kan likevel i fellesskap anmode den ansvarlige myndighet i en EØS-stat hvor et av de deltakende selskapene er registrert, om å oppnevne en eller flere uavhengige sakkyndige, eller i fellesskap engasjere en eller flere uavhengige sakkyndige som er godkjent av en slik myndighet, til å gjennomgå den felles fusjonsplanen og utarbeide en felles skriftlig redegjørelse til alle aksjeeierne i de deltakende selskapene.

(2) Som uavhengig sakkyndig etter første ledd annet punktum skal benyttes en statsautorisert eller registrert revisor. Det samme gjelder der selskapene engasjerer norsk uavhengig sakkyndig etter reglene i første ledd tredje punktum. Departementet kan i forskrift bestemme at også andre yrkesgrupper kan benyttes som uavhengige sakkyndige etter første ledd.

(3) Redegjørelsen skal minst ha det innhold som følger av § 13–10. Redegjørelsen skal gjøres tilgjengelig for aksjeeierne senest en måned før generalforsamlingen skal behandle fusjonsplanen. Dersom felles skriftlig redegjørelse etter første ledd tredje punktum er utarbeidet på et annet språk en norsk, svensk eller dansk, skal en autorisert oversettelse av redegjørelsen til norsk gjøres tilgjengelig for aksjeeierne innen fristen i annet punktum.

(4) Kravet om sakkyndig redegjørelse etter første til tredje ledd gjelder ikke dersom samtlige aksjeeiere i selskapene som deltar i fusjonen, samtykker til dette.

§ 13–29 Melding og kunngjøring av fusjonsplanen

I tillegg til det som er fastsatt i § 13–13, skal meldingen til Foretaksregisteret og Foretaksregisterets kunngjøring inneholde opplysninger om:

1. selskapsform, foretaksnavn og registrert forretningskontor for hvert av selskapene som deltar i fusjonen,

2. registeret der hvert av selskapene er registrert, og selskapenes registreringsnummer,
3. fremgangsmåten for utøvelse av rettigheter som tilkommer kreditorer og mindretallsaksjeeiere, der dette er relevant, i hvert av selskapene, samt adressen hvor fullstendige opplysninger om reglene for denne fremgangsmåten kan fås kostnadsfritt.

§ 13–30 Vilkår for godkjenning av fusjonsplanen

Generalforsamlingen kan sette som vilkår for å godkjenne fusjonsplanen at en etterfølgende generalforsamling i selskapet uttrykkelig godkjenner de ordninger som fastsettes for arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet.

§ 13–31 Fusjonsattest

(1) Når fristen for innsigelse etter § 13–15, jf. § 13–25 annet ledd nr. 5, er utløpt for et allmennaksjeselskap som deltar i fusjonen, og forholdet til de kreditorer som har fremsatt innsigelse etter § 13–16 er avklart, skal selskapet gi melding til Foretaksregisteret om at det har oppfylt vilkårene for å gjennomføre fusjonen. Foretaksregisteret skal utstede en attest som bekrefter at de dokumenter og formaliteter som kreves forut for fusjonen, er utarbeidet og gjennomført.

(2) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal et allmennaksjeselskap som deltar i fusjonen, sende attesten etter første ledd sammen med en kopi av fusjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen, til den ansvarlige myndighet i denne EØS-staten innen seks måneder etter tidspunktet for utstedelse av attesten.

§ 13–32 Registrering av fusjonen

(1) Skal det overtakende selskapet være underlagt lovgivningen i Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når følgende vilkår er oppfylt:

1. alle utenlandske selskaper som deltar i fusjonen, har meldt fusjonsattesten fra den ansvarlige myndigheten i den EØS-staten selskapet er registret, innen seks måneder etter tidspunktet for utstedelse av attesten, sammen med en kopi av fusjonsplanen som er godkjent av generalforsamlingen i selskapet,
2. alle selskapene som deltar i fusjonen, har godkjent fusjonsplanen på samme vilkår,
3. ordninger for arbeidstakernes innflytelse er fastsatt i samsvar med § 13–34, der dette er relevant,

4. det overtakende selskapet er lovlig stiftet der fusjonen gjennomføres ved stiftelse av nytt selskap,
5. lovgivningen for øvrig ikke er til hinder for å registrere fusjonen.

(2) Ved fusjoner som nevnt i første ledd skal Foretaksregisteret uten opphold underrette registreringsmyndighetene i de EØS-statene der de deltakende selskapene er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft.

(3) Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, skal fusjonen registreres i Foretaksregisteret når Foretaksregisteret har mottatt melding fra registreringsmyndigheten hvor det overtakende selskapet er registrert, om at fusjonen har trådt i kraft.

§ 13–33 *Rettsvirkninger av fusjonen*

(1) En fusjon over landegrensene skal ha de rettsvirkninger som følger av § 13–17 første ledd nr. 1 til 6. I tillegg skal fusjonen ha som virkning at de deltakende selskaperes rettigheter og plikter som følger av arbeidsavtaler eller arbeidsforhold og som gjelder på det tidspunkt fusjonen trer i kraft, overføres til det overtakende selskapet.

(2) Rettsvirkningene av fusjonen inntreffer på det tidspunkt som er fastsatt i lovgivningen som regulerer det overtakende selskapet. Dersom det overtakende selskapet skal være underlagt norsk rett, inntreffer rettsvirkningene når fusjonen blir registrert i samsvar med § 13–32 første ledd.

§ 13–34 *Arbeidstakernes innflytelse*

Kongen gir i forskrift nærmere regler om arbeidstakernes innflytelse i det overtakende selskapet, herunder om avgjørelse av tvister. Reglene i forskriften gjelder i stedet for tilsvarende regler i denne lov eller annen lovgivning om arbeidstakernes rett til representasjon i styrende organer.

§ 13–35 *Ugyldighet*

(1) Søksmål med påstand om at et allmennaksjeselskaps beslutning om fusjon over landegrensene skal kjennes ugyldig, må reises før Foretaksregisteret har utstedt fusjonsattest etter § 13–31. Søksmål som reises etter utløpet av fristen, skal avvises.

(2) Retten som et søksmål etter første ledd er brakt inn for, kan beslutte at søksmålet skal ha oppsettende virkning for utstedelse av fusjonsattesten etter § 13–31 eller for registrering av fusjonen etter § 13–32.

(3) En fusjon over landegrensene kan ikke kjennes ugyldig etter at fusjonen har trådt i kraft.

§ 13–36 *Fusjon over landegrensene mellom morselskap og heleid datterselskap*

Ved fusjon over landegrensene der et selskap eier samtlige aksjer i et eller flere andre selskap som deltar i fusjonen, gjelder §§ 13–25 til 13–35 med følgende tilpasninger:

1. Fusjonsplanen skal inneholde de opplysninger som følger av § 13–26 annet ledd nr. 1, nr. 4 og nr. 6 til 12.
2. § 13–28 om sakkyndig redegjørelse gjelder ikke.
3. § 13–3 annet ledd (jf. § 13–25 annet ledd nr. 2) om generalforsamlingens godkjenning av fusjonsplanen gjelder ikke for det overdragende selskapet.

I kapittel 14 skal nytt avsnitt III og ny § 14–12 lyde:

III. *Fisjon over landegrensene*

§ 14–12 *Fisjon over landegrensene*

(1) Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder fisjon hvor de deltakende selskapene er eller skal være underlagt lovgivningen i minst to forskjellige EØS-stater.

(2) Et allmennaksjeselskap kan delta i en fisjon etter første ledd dersom følgende vilkår er oppfylt:

1. lovgivningen som de øvrige deltakende selskapene er eller skal være underlagt, er ikke til hinder for å gjennomføre fisjonen,
2. lovgivningen som det eller de overtakende selskapene er eller skal være underlagt, gir de ansatte minst like gode representasjonsrettigheter som det som følger av rådsdirektiv 2005/56/EF artikkel 16.

(3) I et norsk overdragende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene i fjerde ledd. I et norsk overtakende selskap gjennomføres fisjonen etter reglene om stiftelse i kapittel 2 (fisjon ved stiftelse av nytt selskap) eller etter reglene om kapitalforhøyelse i kapittel 10 (fisjon ved overføring til et eksisterende selskap), med de særregler som følger av fjerde ledd.

(4) For gjennomføringen av en fisjon over landegrensene gjelder følgende regler tilsvarende så langt de passer:

4. § 14–1, § 14–2 første og annet ledd og § 14–3 tredje ledd,
5. § 13–26, jf. § 14–4 første ledd annet punktum nr. 1 og 2, og § 13–7 og § 13–8 nr. 1 og 2,
6. § 13–9, jf. § 13–27, og § 13–10,
7. § 13–11 og forskrift fastsatt i medhold av § 13–34,
8. §§ 13–12 og 13–13, jf. § 13–29,
9. § 13–30,
10. §§ 14–5 og 14–6,

- 11. §§ 13–14 til 13–16 og §§ 13–31 og 13–32,
- 12. § 13–17, jf. § 13–33,
- 13. §§ 14–8, 14–9 og 14–11,
- 14. § 13–35.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) gjøres følgende endringer:

I kapittel 13 skal nytt avsnitt VII og ny § 13–25 lyde:
VII. Fusjon over landegrensene

§ 13–25 *Fusjon over landegrensene*

Ved fusjon mellom ett eller flere aksjeselskaper og ett eller flere utenlandske selskaper med begrenset ansvar som har sitt registrerte forretningskontor eller sitt hovedkontor i en annen EØS-stat, og som er underlagt lovgivningen i en annen EØS-stat enn Norge, gjelder bestemmelsene i §§ 13–25 til 13–36 i lov om allmennaksjeselskaper tilsvarende. Et aksjeselskap kan bare fusjoneres med et utenlandsk selskap etter første punktum som har en selskapsform som etter sin stats selskapslovgivning svarer til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

I kapittel 14 skal nytt avsnitt III og ny § 14–12 lyde:
III. Fisjon over landegrensene

§ 14–12 *Fisjon over landegrensene*

Ved fisjon hvor de deltakende selskapene er eller skal være underlagt lovgivningen i minst to forskjellige EØS-stater, gjelder bestemmelsene i lov om allmennaksjeselskaper § 14–12 tilsvarende.

III

I lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister skal § 7 nr. 2 annet ledd tredje punktum lyde:

Arbeidsretten kan ikke behandle tvister som knytter seg til tariffavtaler inngått etter bestemmelser gitt i eller i medhold av SE-loven § 3 om arbeidstakernes innflytelse i et europeisk *selskap*, SCE-loven § 3 om arbeidstakernes innflytelse i et europeisk samvirkeforetak *eller allmennaksjeloven § 13–34, jf. aksjeloven § 13–25, om arbeidstakernes innflytelse ved fusjon over landegrensene.*

IV

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) skal § 1–9 lyde:

Som fusjon regnes sammenslåing som nevnt i aksjeloven § 13–2 og allmennaksjeloven § 13–2, samt sammenslåing som omfatter annen regnskapspliktig og som gjennomføres på tilsvarende måte. *Som fusjon regnes også en sammenslåing som nevnt i allmennaksjeloven §§ 13–25 til 13–36, jf. aksjeloven § 13–25, om fusjoner over landegrensene når kontantvederlaget som ytes til aksjeeierne i det overdragende selskapet ikke overstiger 20 prosent av det samlede vederlaget.*

V

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsloven) skal § 13–5 annet ledd annet punktum lyde:

Reglene i aksjeloven kapitlene 13 og 14 og § 4–26 gjelder tilsvarende for gjensidige forsikringsselskaper, *med unntak av reglene i aksjeloven §§ 13–25 og 14–12.*

VI

Loven trer i kraft 15. desember 2007.

Grafisk produksjon: PDC Tangen a.s